

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2-40 "

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1-a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis co tă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Scrisoarea d-lui Stroiescu.

Arad, 27 Iulie.

Scrisoarea d-lui Vasile Stroiescu, deși a fost adresată numai studențimei noastre universitare din Budapesta, a fost totuși pentru întreg neamul românesc o adevărată revelație. Am avut impresia, că în fața noastră a făsnit un neașteptat izvor de lumină și am stat o clipă uimiți, pentru că am văzut aievea care este aspectul real al vieții românești de pretutindeni. Ne-am dat seama, că scrisoarea d-lui Stroiescu a luminat o serie de rele adânci, organice, ale vieții noastre, — o seamă de realități dureroase, peste cari ochii noștri, obișnuiți cu penumbra atâtor prejudecări și considerații oportuniste, treceau fără curajul de-a se opri cu tot dinadinsul.

Admirația firească îi așezase în sufletul neamului nostru pedestaluri aproape misterioase d-lui Stroiescu și ori de câte ori d-sa ne da un nou semn al dragostei de neam superioare, opinia noastră publică se oprea stupefiată, ca în fața unui gest venit din alte sieri. Fantaziei noastre îi lipseau elementele de înțelegere a unor gesturi atât de puțin conforme cu micimea zilelor noastre. Insuși d-nul Stroiescu nu ne-a trimis până astăzi nici un alt indiciu, decât pe acel al nobleței frapante ce caracteriză puținele rânduri cu cari ne-a arătat întotdeauna țintele principalelor d-sale daruri.

Recetind scrisoarea d-sale și contemplând multele d-sale fapte de binefacere, rămânem de-acum în cel mai fericit chip convinși că sufletul din care a putut să pornească atâta

mângăiere pentru neamul românesc din Ungaria și Transilvania, strălucește nu numai printr'o nețărmurită dragoste de neam, ci și printr'o concepție mare a muncii altruiste, pe-al cărei mobil voiește să-l aprindă în fiecare din noi, prin pilda absolut convingătoare a faptelor ce ne arată.

Această concepție se desprinde clară din scrisoarea ce ne-a trimis și trebuie să recunoaștem, că ea este de-o valoare educativă neprețuită pentru lumea noastră. Aceleași adevăruri, spuse de noi, fie în zeci de articole la gazetă, fie în zeci de conferințe pentru intelectuali, ar fi stârnit fără îndoială o furtună de obiecțiuni nervoase, — intențiile noastre ar fi fost fals interpretate, iar efectul silințelor noastre dezinteresate ar fi rămas în cele mai multe cazuri — nul. D-nul Stroiescu a făcut acum o mărturie superioară pentru noi, — adevărurile d-sale sunt subliniate prin fapte de-o valoare fabuloasă, de **naționalismul** cel mai luminat ce s'a văzut vre-odată.

Nu e nimic deosebit în cea ce fac eu — ne spune d-sa printre rândurile scrisoarei ce ne-a trimis. Imi fac numai datoria și ar putea să și-o facă mulți din d-v. Sunt un român basarabean, — însași origina mea e o semnificație pentru chipul în care trebuie să ne înțelegem cu toții datoria, în aceste zile hotărâtoare pentru viitorul neamului nostru. Trebuie să jertfim pentru nevoile noastre imediate, pentru că să satisfacem celor mai elementare exigențe ale menținerii noastre la suprafață ca popor. Să ne lepădăm de râvna cea deșartă a.... faptelor pentru viitorime, când moartea națională a început să bată la toate

porțile cetății noastre... Să venim cu tot prisosul nostru în ajutorul așezămintelor noastre de susținere națională, azi atât de primejduite. Să le mântuim, până nu e târziu. Asigurate odată condițiile primordiale ale existenței noastre naționale, ne vom putea îngriji mai ușor de viitor. Viitorului să i se hăzărească numai mijloacele cele mai neapărate....

Din un singur caz, d-sa știe să derive un complex întreg de rele generale și să sugereze în acelaș timp un sistem întreg pentru conformarea acțiunilor noastre obștești. O puternică lumină simțim că ne deschide un orizon nou de concepții și dorim din tot sufletul nostru, ca lumina aceasta să pătrundă și prin ferestrele atâtor birouri de bancă, căror d-nul Stroiescu le spune cuvinte atât de frapante, ca să nu zicem dureroase... În adevăr,—cât de mult ar putea să facă băncile, dacă prin prizma intereselor particulare, ar putea să străbată mai intens și **simțul** — cum zice d-l Stroiescu — pentru nevoile obștești.

Și mai ținem să relevăm de data asta asupra muștrare ce li-o face d-sa fraților noștri din Țară. Ei ar putea să-și aducă aminte mai cu dinadinsul de noi azi, când aproape toate forțările noastre de apărare sunt surpate, când însaș presa se sbate în cele mai mari mizerii, când existența, chiar a ziarelor partidului rămâne încă tot problematică, în lipsa sprijinului ce trebuie să așteptăm din partea lor. E cel mai ușor, cel mai elementar sprijin, abonarea acestor ziare și nici acesta nu ne vine în măsura cuvenită. Ne vin în schimb zilnic petiții după ajutoare din toate colțurile țării românești, încât trebuie să

Guy de Maupassant.

Iulia Romain.

Mergeam pe jos, iacătă în doi ani în primăvară, de-a lungul Mediteranei. Ce-i mai dulce decât să te gândești, mergând repede pe drum? Mergi în lumină, în vântul ce te mângăie, pe coastele munților, la marginea mării! Și visezi! Ce de iluzii, de iubiri, de aventuri trec, în două ore de drum, într'un suflet ce umbli de colo până colo! Toate nădejtile nelămurite și vesele, intră în tine cu aerul cald și ușor, le sorbi cu briza, și fac să nască în inima noastră o poftă de fericire ce se mărește cu foamea întăritată de umblet. Ideile repezi încântătoare, zboară și cântă ca niște pasări.

Urmam drumul acela lung care merge dela Saint-Raphael în Italia, sau mai de grabă acest lung decor superb și schimbăcios ce pare făcut pentru reprezentarea tuturor poemelor de iubire pe pământ. Și mă gândeam că dela Comès, unde posezi, până la Monaco unde joci, nu vii mai de loc în această țară decât pentru a face încercături sau matrapazlicuri, pentru a expune, sub cerul minunat, în grădina aceasta de trandafiri și de portocali toate vanitățile irosnice, pretențiile proaste, poftele mârșave și a arăta lămurit spiritul omeneșc, astiel cum e, târător, nestiutor, obraznic și lacom.

Deodată, în fundul unui din încântătoarele

golfele pe cari le întâlnești la fiecare cotitură a muntelui, zării câteva vile, patru sau cinci numai, în fața mării, la poalele muntelui, și în fața unei păduri de brazi. Una din aceste care făcu să mă opresc în fața ei, așa de frumoasă era: o căsuță albă, cu lemnărie bună, și acoperită în întregime cu trandafiri.

Și grădina: un covor de flori, de toate culorile și de toate mărimile, mestecate într'o dezordine cocheta și aleasă. Pajiștea era tixită; fiecare treaptă a peronului avea câte un sinoc la extremitățile ei, ferestrele lăsau să atârne pe fațada strălucitoare ciorchine albastre sau galbene; și terasa cu stâlpușoare de piatră, ce acoperea acea micuță locuință, era inghirlandată cu degetarite mari roșcate asemenea unor pete de sânge.

Se vedea, în dos, o alicie lungă cu portocali înfloriți ce se întindea până la poalele muntelui. Pe poartă era scris cu litere aurite numele acesta:

„Vila D'Antan”.

Mă întrebam ce poet sau ce zină locuia acolo, ce singuratec inspirat descoperise locul acela și creiase casa asta din povești ce părea crescută într'un buchet.

Un cantonier sfârșina pietre pe drum, ceva mai departe. Il întrebai de numele proprietarului acestui juvaer. Imi răspunse că:

— Este doamna Iulia Romain.

Iulia Romain! În copilăria mea, odinioară, auzisem atât de mult vorbindu-se de ea, de marea actriță, de rivala Rochel-ei.

Nici o femeie nu fusese mai mult aplaudată și mai iubită, mai iubită, în special! Ce de duceluri și de sinucideri pentru ea, și ce de aventuri răsunătoare! Ce vârstă avea ea acum, seducătoarea asta? 60—70—75? Iulia Romain! Aici, în casa asta! Femeia pe care o adorase cel mai mare muzicant și cel mai rar poet din țara noastră. Imi aduc aminte încă de emoția pricinuită în întreaga Franță — cu avcam pe atunci 12 ani, când cu fuga ei în Sicilia cu poetul după ce o rupsese sgomotos cu muzicantul.

Plecasa într'o seară, după o premieră în care sala o aclamase timp de o jumătate de oră și o rechemase de unsprezece ori în șir. Plecaseră în teleagă, cum se făcea pe atunci; străbătuseră marea pentru a se duce să se iubească în insula antică, fiica Greciei, sub imensa pădure de portocali ce înconjoară Palermo și ce se numește „Conque d'or”

Se povestise ascensiunea lor pe Etna și cum se aplecaseră pe nemărginitul crater, strinși în brațe, cu buzele unite, ca pentru a se arunca în fundul prăpastiei de foc.

Murise, el, omul cu versurile tulburătoare, așa de adânci că amelișeră o generație întregă, așa de subtile, așa de tainice încât deschiseră o lume nouă nouilor poeți.

Celălalt deasemenea murise, părăsitul, ce găsisse pentru ea fraze muzicale neuitate, fraze de triumf și de desnădejde, nebune și sfâșietoare.

Ea era aici în casa asta învăluită de flori. Nu ezitai și sumai.

subliniem în acest punct și din partea noastră adevărurile d-lui Stroiescu.

Dar ne oprim aci. Scrisoarea d-lui Stroiescu vorbește mai elocvent decât orice am mai spune noi. Din ea deslușim înc'odată glasul tristei realități a situației noastre și înțelegem înc'odată, că singura noastră lozincă mântuitoare: *prin noi înșine*, e tot o frază goală astăzi și că, în consecință, înșasă existența noastră națională e amenințată mai serios decât ori și când.

Interruperea tratatelor dintre Cehi și Germani. Din Praga vine știrea că acolo de câteva săptămâni se urmează tratative serioase în scopul realizării unei înțelegeri între Cehi și Germani. Din cauza marelui oboseli reclamată de această muncă grea comitetul respectiv a întrerupt desbaterile, hotărând continuarea lor la toamnă. Desbaterile de până acum au realizat totuși mai multe înțelegeri importante în privința folosirii limbii cehice la autoritățile provinciale cehice. Documentele desbaterilor au fost predate prințului Thun, care le va preda apoi guvernului spre studiere.

Față de știrea aceasta din Viena ni se scrie, că tratativele acestea s'au terminat fără vre-un rezultat pozitiv.

*

Svonuri în jurul universității italiene. Organul partidului poporal al italienilor din Austria „Trentino” ne aduce în numărul său de ieri o desmintire a acestui partid, în care se constată că nici deputatul Dr. de Gentili nici alți deputați din partidul poporal n'au făcut declarațiuni în sensul că italienii ar dori rezolvarea chestiunii facultății italiene prin introducerea de cursuri de drepturi în limba italiană la academia comercială „Revoltella”. Cu atât mai puțin aprobă deputații italieni concesiunea ce li-se pune în vedere de a admite examenele și în limba italiană la universitatea din Graz. Din toate svonurile ce s'au pornit în jurul acestei chestiuni numai atât e adevărat, că ministrul de culte Dr. Hussarek și-a exprimat înaintea deputaților din Triest dorința de a rezolvi chestiunea facultății de drept italiene în mod provizoric, adică creiând pe lângă academia de comerț „Revoltella” cursuri paralele de drept în limba italiană. Partidul poporal însă în frunte cu deputații săi a refuzat categoric această propunere. „Trentino” declară chestiunea încă deschisă, a cărei rezolvire numai pe calea parlamentului din Viena se poate închipui. Planurile cu cursurile paralele dela „Revoltella” n'au putut răsări decât din cercurile germane.

Un servitor micuț veni să deschidă, un băiat de 18 ani, stângaci și neîndemânatic. Serisei pe cartea mea un compliment galant pentru bătrâna actriță și o rugămintă de a mă primi. Poate că îmi știa numele și astfel va consimți să mă primească.

Tânărul valet se depărtă, apoi reveni rugându-mă să-l urmez; și mă vârî într'un salon curat și corect stil Louis Philippe, cu mobilele reci și grele pe care o bonă de 16 ani, cu talia subțire dar prea puțin frumoasă, scotea învelitoarele în cinstea mea.

Apoi rămăsei singur.

Pe pereți, trei portrete, acela al actriței în unul din rolurile ei, acela al poetului cu redingota strânsă pe corp cum se purta pe atunci, și acela al muzicantului așezat în fața unui piano. Ea, blondă, încântătoare dar manierată în felul timpului de atunci, zâmbea cu gura-i grațioasă și ochiul ei albastru; și pictura era îngrijită, fină, elegantă și uscată.

Ei păreau că privesc viitoarea posteritate.

Toate acestea îți dădeau aerul zilelor de odinioară.

O ușă se deschide și o femeie mică intră; bătrână, foarte bătrână, foarte mică, cu părul alb, cu sprâncenele albe, cu adevărat soarece alb și iute.

Îmi întinse mâna și zise, cu glas limpede sonor:

— Mulțumesc domnule, ce frumos din partea

Episcopia gr.-cat. maghiară.

(Interview expres).

Corespondentul nostru din Roma la Propaganda fide.

Roma, 25 Iulie.

Este din cale afară de greu să poți pătrunde la Propaganda Fide, ca să capeți vre-o informație!

A trebuit să caut o persoană cu influență, o persoană cunoscută în cercurile clericale; această persoană, în urma recomandății ce mi-a făcut-o un prieten, directorul unei Agenții de Presă, a binevoit să-mi dea o scrisoare de recomandare cu care am pătruns — în sfârșit — în birourile acestei mașini așa de vaste, și așa de complicate, ale Propagandei Fide.

Un jurământ.

Trebuie să spui dela început că nu voi cita nume de persoane, pentru două motive: 1-a puțin importă numele informatorilor mici și al 2-a, nu aș vrea să le cauzez neplăceri persoanelor cari au avut amabilitatea să stea de vorbă cu mine.

Neplăceri? Pentru ce? Iată: nu este multă vreme, de când Papa a dat strașnică poruncă, ca *toți slujbașii din toate birourile marelui administrații catolice, să jure că nu vor divulga nimic din cele ce se petrec acolo, atât ca acte, cât și ca dispoziții bisericești.*

Se înțelege dela sine dar, scrupulul meu, și tot așa de ușor se înțelege de ce *părintelui Lucaciu, cu o zi înainte de publicarea bulei papale, i se spusese că lucrurile vor merge invers de cum au fost.*

Prelatul, cătră care am avut scrisoarea de recomandare, m'a recomandat la rândul său altui prelat, care azi, după o așteptare destul de lungă, a binevoit să mă primească în Palatul Propagandei. *Motivul vizitei mele — zicea scrisoarea de recomandare — este: informații asupra noii Dieceze din Ungaria.*

Numai sub forma acestui simplu motiv am putut să obțin audiența și interviewul, și

să aflu — din convorbirea ce am avut — cele ce vă voi spune mai la vale.

Propaganda Fide.

În piața cu acelaș nume, limitat între două strade foarte animate de pietoni, palatul Propagandei Fide se înalță masiv și întunecos, cu zidăria lui cărămizie, cu ferestrelor lui mici și zăbrele cu fiare groase și ruginite de vremuri, cu simpla lui placă de marmură albă, pusă sus, sub cele trei albine, stema Papei Urban VIII. Barberini, ziditorul.

Un ce misterios și puternic pare că înconjoară greaua zidărie a palatului!

Intru. Portarul — majestos ca un mare inchiizitor — mă pătrunde cu săgețile ochilor lui negri, fără să zică nici o vorbă; eu îi spui numele prelatului la care mă duceam; fața lui se schimbă, parcă muiată, ochii zâmbesc, și cu un gest măreț făcut cu capul, îmi... dă voie să pătrund, în sacra clădire.

O scară de marmoră la stânga, cu treptele puțin înalte și roase de miile de picioare ce au urcat-o, din anul 1625, decând s'a zidit palatul, până azi, scară întunecoasă, strâmtă, în comparație cu scările largi, prințiare, ce se făceau în acea epocă; și sus, în prima anticameră, un ușier mă introduce în salonul de așteptare, după ce mi-a luat cartea de vizită.

Ce aspect curios are acest salon vast! O masă enormă de stejar masiv în mijloc, câteva canapele de o formă de acum două secole, scaune lipite de ziduri, perdele de chemlerică pe pereți, ascunzând dulapurile, un tablou în ulei într'un colț întunecos, în care d'abia se mai cunoaște o madonnă și doi sfinți posternați înaintea tronului său; iar pe fereastra îngustă și înaltă, prin care intră o lumină neîndestulătoare, se văd zidăriile grămădite ale capelei, ce este în mijlocul palatului. Liniștea domnește stăpână absolută în acest salon, parcă aș fi la 100 de kilometri departe de centrul gălăgios al Romei. Ce o fi dincolo de pereții grași ai salonului? Ce frământări, ce preocupări ar fi în birourile Propagandei, această vastă mașină, care se întinde peste tot globul și care

bărbaților de azi de a-și aminti de femeile de odinioară! Stați jos.

Și îi povestii cum mă sedusese casa ei, cum aș fi voit să cumose numele proprietarului, și cum după ce l'am aflat, n'am putut rezista dorinței de a suna la ușa ei.

Ea răspunse:

— Accasta mi-a făcut cu atât mai multă plăcere, domnule, cu cât azi e întâia dată că un asemenea lucru se întâmplă. Când mi-s'a dat cartea Dvoastră cu vorbele gingașe ce conținea, am tresărit ca și cum mi-s'ar fi vestit un vechiu prieten dispărut de 20 de ani. Sunt o femeie moartă, eu, o adevărată moartă, de care nimeni nu-și aduce aminte, la care nimeni nu se mai gândește, până în ziua în care voi muri de-abinelea, și atunci toate zărele vor vorbi, timp de trei zile de Iulia Romain, cu anecdote, amănunte, amintiri și elogii emfatice. Apoi se va sfârși cu mine.

Tăcu, și reluă după o clipă:

— Nu mai e mult, — de azi înainte, — până atunci. În câteva luni, în câteva zile, din femcia aceasta nu va rămânea decât un schelet.

Ridică ochii către portretul ei ce-i zâmbea, ce zâmbea bătrânei acesteia, acestei caricaturi a ei; apoi privi pe cei doi bărbați, poetul disprețuitor și muzicantul inspirat ce păreau că-și spun: „Ce-mi vrea ruina asta!”

O tristeță nelămurită, ce-ți sângera inima, de nerezistat, îmi strângea inima, tristețea exis-

tențelor îndeplinite, ce se sbat încă în amintiri după cum te îneci într'o apă adâncă.

Din locul meu, vedeam trecând pe drum trăsurile, elegante și rezezi, mergând dela Nizza la Monaco. Și, înlăuntru, femei tinere, frumoase, bogate, fericite; bărbați iubitori și satisfăcuți. Îmi urmări privirea, pricepu gândul meu și șopti cu un suris resemnat:

— Nu poți fi și să fi fost.

Ii zisei:

— Ce frumoasă trebuie să fi fost viața pentru Dvoastră.

Scoase un oftat lung.

— Frumoasă și dulce. De aceea o regret atât de mult.

Văzui că era dispusă să vorbească de ea; și încet, cu precauțiuni delicate, ca și când atingi o rană dureroasă, începui s'o întreb.

Îmi vorbi de isbânzile îmbătătoare, de prieteni, de întreagă existența triumfătoare. O întrebai:

— Cele mai mari bucurii, adevărata fericire, le-ai datorit teatrului?

Răspunse repede:

— Oh! nu.

Zâmbii; ea reluă, ridicând înspre cele două portreturi o privire tristă!

— Dumnealor.

Nu putui să mă rețin de a o întreba:

— Cărui?

— Amândurora. Li confund chiar puțin în me-

tutelează și se chinuiește să răspândească cât mai mult religia de salvare în numele blândului Isus?

Din când în când, pași deși se apropie, câte un preot catolic, îmbrăcat cu sutana lui neagră traversează salonul, se duce cu acelaș pas cu care a trecut un altul mai înainte, cu care va trece un altul după el: s'ar zice că toți preoții cari au trecut prin salon, în timpul așteptării mele, au învățat să umble în acelaș fel: mărunț, discret, cu un pas de șoarice.

În tăcerea ce trăiește între zidurile Propagandei, se meditează, se lucrează la cucerirea populațiilor cari nu au îmbrățișat religia creștină; în plus că tot aci se formează rezistența ce catolicismul o pune reformismului, iar prefectul Propagandei fide, cu drept cuvânt a fost supranumit Papa-roșu.

Câți catolici sunt? Patru sute de milioane, divizați îndouă: o parte cu Roma, catolicii; cealaltă parte contra Romei, reformații și ortodoxii. Și celelalte religii? Mai bine de un miliard de suflete, cari sunt Mohamedani, Brahmaniști, Budiști, Mozaici. Câte suflete, cari trebuiesc salvate, cari ar trebui aduse la cristianism!... Și în douăzeci de secole, nu s'a putut aduce la salvare decât numai un așa de mic număr?

Interviewul.

...Dar meditația mea este întreruptă: în fața mea, prelatul, cu biletul meu de vizită în mână, mă privește surânzând.

După câteva vorbe de introducere, prelatul îmi spune:

— *Ce explicații să vă dau asupra noii Dieceze din Ungaria? Nu știu nimic.*

Am surâs neîncercător:

— Monseniore, pricep și apreciez discreția d-tră; dar mi-se pare curios, ca tocmai Propaganda Fide să nu știe nimic.

-- *Și totuș, așa este!*

— Nu intră în atributul Propagandei, fondarea Diecezelor?

— *Da, este atributul nostru, dar de data asta, noi n'am știut nimic aici. Am luat cunoștință de acest fapt, numai după publicarea bulei papale.*

— Curios, curios!

— *Papa a făcut totul, Papa cu Ambasadorul Austro-ungar; pe noi nu ne-a întrebat, nu am știut nimic.*

— Mă rog, dar nu cred că numai Papa și ambasadorul au lucrat; trebuie să fi fost o a treia persoană cel puțin, care să...

— *Ah, sigur, cardinalul secretar de stat; el știe, fără el nu se face nimic.*

— Dar știți d-tră cât de mare lovitură s'a adus Românilor, știți câte parochii s'au rupt...

— *Știu, știu tot; dar din nefericire nu am fost întrebați. Dacă s'ar fi cerut opinia Propagandei, vă asigur că nu s'ar fi făcut noua Dieceză.*

— Mi-se pare extraordinar.

— *Totul a fost secret, și pot să vă spun că, cu o zi înainte de publicarea bulei, părintelui Lucaciu al d-tră, i se promisese că nu se va face nimic, când colo, după 24 de ore, a apărut bula papală.*

— A fost o... mistificare.

— Nu, zise zâmbind prelatul, *nu o mistificare, ci... un secret. Și chiar intervenirii monseniorului Radu, tot unul de ai d-tră, i s'a promis că nu se va face, dar tot s'a făcut.*

A tăcut o clipă și s'a uitat în zare, dus pe gânduri.

— Știți că această lovitură dată Românilor din Ungaria, ar putea să aibă răsunet și în Regatul Român, unde este un Episcop catolic.

— *Știu, știu prea bine! oftă prelatul, și după publicarea bulei, Episcopul din București a venit la Roma... Dar era prea târziu: a stat trei zile și a plecat fără nici un rezultat.*

— Tot ceia ce-mi spuneți, Monseniore, mi-se pare extrem de curios. Atunci Papa, pentru ce a făcut aceasta, dacă nu s'a sfătuit cu nimeni?

— *S'a sfătuit cu secretarul său de stat și cu Ambasadorul Austro-ungar.*

— Dar vi-se pare că este de ajuns, când este vorba de un popor?

— *Ce să vă spun? Nu este de ajuns, negreșit, dar în cazul de față, prietenia a jucat cel mai mare rol.*

— Prietinia Austriei cu Papatul?

— *Tocmai! și prietinii... să te ferească Dumnezeu de ei! Dacă nu le faci ceia ce cer, te amenință mai ales când îți spun că este rațiune de stat.*

— Și acum, ce s'ar putea face?

— *N'ași ști să vă spun precis; dar toată nădejdea, mi-se pare, că nu este decât în moștenitorul tronului Austriei.*

— Credeți, Monseniore?

— *Nu cred, dar spun că mi-se pare...*

Interlocutorul meu, a început să-i fie teamă că a vorbit prea mult.

M'am ridicat și pe când mă însoția spre ușa, i-am zis:

— Bieții Români! Acum și Papa este contra lor.

— *Nu contra lor, mi-a răspuns așa cum trebuie să-mi răspundă un catolic, pentru care or ce act papal este infalibil, dar te rog să mă crezi că dacă ne-ar fi întrebat pe noi, dela Propaganda fide, nu s'ar fi făcut Dieceza.*

Am mulțumit, și am ieșit din zidurile mohorâte ale palatului de Propaganda Fide, cu inima strânsă...

Dr. P. Robescu.

Autonomia catolică.

De abia s'a publicat bula papală privitoare la înființarea episcopiei gr. cat. maghiară și nouă primejdii amenință biserică noastră. Corespondentul unei foi din capitală a întrebat în zilele aceste pe ministrul de culte și instrucțiune publică contele Zichy, că ce proiecte de legi nouă va prezenta în sesiunea de toamnă a parlamentului? Ministrul a numit o mulțime de nouă proiecte, între cari a spus și regularea salarelor canonicilor gr. cat., dară cel dintâi proiect al său va fi **autonomia catolică**. A spus ministrul mai departe, că noul proiect este deja gata și în curând îl va și comunica episcopatului catolic spre a-i cere opiniunea. Dară cu privire la principiile fundamentale ale acestui proiect, nu se declară, până ce nu va asculta și părerea celor interesați în chestie. Proiectul altcum e stăpânit de idei liberale.

Din cele expuse de ministrul aci noi referitor la biserică noastră nu putem culege nimica.

moria mea de bătrână, și apoi azi am remușcări, pentru umul.

— Atunci, doamnă, nu lor, nu puteți fi decât iubirei însăși recunoscătoare. Dânsii n'au fost decât interpreții ei!...

— E cu putință. Dar ce mijlocitori!

— Sunteți sigură că n'ați fost, de n'ați fi fost tot așa de iubită, poate mai mult de un simplu bărbat, ce v'ar fi oferit toată viața, toată inima, toate gândirile, toate orele, toată ființa lui; în timp ce aceștia vă ofereau doi rivali temuți: Muzica și Poezia?

Ea strigă cu putere, cu glasul acesta rămas încă tânăr, ce făcea să vibreze ceva în sufletul ei:

— Nu, domnule, nu. Un altul m'ar fi iubit mai mult poate, dar nu m'ar fi iubit ca dânsii. Ah! ei mi-au cântat muzica iubirii, cum nimeni pe lume n'ar putea s'o cânte! Cum m'au îmbătat! Vre-un om, un om oare-care v'a găsi ceea ce știau ei să găsească, în sunete și în vorbe? E destul a iubi, dacă nu știi să pui în iubire toată poezia și toată muzica cerului și a pământului? Și ei știau cum înnebunești o femeie cu cântece și vorbe! Da, era poate în pasiunea noastră mai multă iluzie decât realitate; dar iluziile acelea te ridică în nori, în timp ce realitățile te lasă mereu pe pământ. Dacă alții m'au iubit mai mult, prin ei singuri am priceput, am simțit, am adorat iubirea!

Și deodată începu să plângă.

Plângea, fără șgomot, lacrimi desnădăjduite!

Mă prefăceam că nu văd; și priveam în depărtare. Ea reluă după câteva clipe:

— Vedeți, domnule, la mai toate ființele, inima îmbătrânește, cu trupul. La mine, aceasta mi-s'a întâmplat. Sărmanul meu trup are 69 de ani și biata mea inimă 20.... Și iacătă de ce trăiesc în visuri și în flori...

Fu apoi între noi o tăcere lungă. Ea se liniștise și începu din nou să vorbească surizând:

— Cum v'ați bate joc de mine, dacă ați ști... dacă ați ști cum îmi petrec serile... când îi frumos! Mi-e rușine și milă în acelaș timp...

Zadarnic o rugai, nu voi să-mi spună aceea ce făcea: atunci mă sculai să plec.

Ea zise:

— Așa de curînd?

Și cum spusei că trebuie să cinez la Monte-Carlo întrebă cu timiditate.

— Nu vreți să mâncăți cu mine? Mi-ați face multă plăcere.

Primii numai decât. Sună, încântată; apoi, după ce dădu câteva porunci micuței slujnice, îmi arătă casa.

Un fel de verandă cu geamuri, plină cu arbuști dădea spre sufragerie și lăsa să se vadă dela un capăt la celălalt aleea lungă de portocali ce se întindea până la munte. Un scânel pitit sub plante, dovedea că bătrîna acrită venea adesea să se așeze aici. După aceea ne duserăm în grădină să vedem florile. Seara cădea încet, una din acele seri liniștite și calde ce fac să iasă toate parfumurile pământului. Era aproape întu-

nec când ne așezam la masă. Devenirăm prieteni intimi, ea și eu, când pricepuse bine ce simpatie adâncă se deștepta în inima mea pentru ea. Băuse două degete de vin, cum se spunea odinioară și deveni mai încrezătoare, mai expansivă.

— Haidem să privim luna, îmi zise. Eu o ador. A fost martora celor mai mari fericiri ale mele. Mi-se pare că toate amintirile mele sunt într'însa; și n'am decât s'o contemplan ca să-mi revină numai decât. Și chiar... uneori, seara... îmi dau un frumos spectacol... frumos... frumos... Dacă ați ști!... Dar nu, v'ați bate prea mult joc de mine... nu pot... nu îndrăznesc... nu.. nu..

O rugai.

— Ei, ce e? Spuneți-mi; vă fagăduiesc că n'am să rid... vă jur...

Stătu pe gânduri. Îi luai mâinile, bietele ei mânușite așa de slabe, așa de reci, și le îmbrățișai una după alta, de mai multeori, cum făceau odinioară ei. Fu mișcată. Ezita.

— Îmi fagăduiți că n'o să rideți.

— Da, vă jur.

— Ei bine, veniți.

Ea se sculă. Și cu micul și stângaciul servitor cu livreaua verde îndepărtă scaunul, îi zise câteva cuvinte la ureche, foarte încet, foarte repede. El răspunse:

— Da, doamnă, numai decât.

Îmi luă brațul și mă duse pe verandă.

Aleea de portocali era cu adevărat admirabilă de văzută. Luna, luna plină, arunca în mijloc o slabă rază argintie, o lunie lungă de lumină, ce

Fi noul proiect însă de o însemnătate atât de mare pentru viitorul și existența bisericii noastre, încât ținem de cuviință a atrage luarea aminte celor interesați deja de pe acum.

E caracteristic că toate guvernele ungurești de câte ori au amintit de autonomia bisericii catolice, ne-au înțeles de tot atâtea ori și pe noi, pe Români uniți, botezându-ne în timpul din urmă cu termeni noi cum e görög szertartásu romai katolikusoh — romano-catolici de rit grecesc. — Atracția episcopatului nostru la conferențele episcopilor catolici s'a făcut de asemenea cu anumite gânduri rezervate. Cu toate că episcopatului nostru i-s'a dat asigurarea în totdeauna, că acelea conferențe sunt numai confătuiri confidentiale ale episcopilor, cari pentru grupuri și particulari nu invoalvă nici o știrbire de drept s'au liberă dispunere, cu toate acestea în anii din urmă ținându-se conferențele acelea sistematic și pertractându-se acolo chestiuni de mare importanță au luat pe încetul nota oficialității, iar hotărârile aduse acolo se considerau eo ipso de obligatoare pentru întreg catolicismul din Ungaria.

Așa am ajuns că aceste conferențe au absorbit în sfera lor de competențe chestiuni cari ne priveau numai pe noi cum a fost în timpul din urmă chestiunea înființării episcopiei gr. cat. maghiare. Nu e curios că Scaunul papal nu cere părerea episcopatului nostru în chestiune, pe care-l privea numita episcopie, și numai prin faptul, că parohiile, cari erau să se dismembreze erau parohii de ale noastre și nic una rom. cat.? Roma întrebă pe episcopii rom.-cat., conferența din Budapesta, că bucuroși sunt oare dacă se va înființa numita episcopie? Tot asemenea pe când guvernele pregăteau noul proiect pentru școlile populare, care în forma aceasta lignea drepturile confesiunilor privitoare la școlile lor, guvernul pe noi ne-a cuprins în ancheta convocată sub aceleasi considerații ca pe romano-catolici. Tot atâtea semne, că guvernele lucră cu privire la biserica noastră de mult după un sistem preconcepuit și desconsiderând caracterul bisericii noastre naționale române, ar voi bucuroși să ne contopească fără urmă în biserica rom. catolică din Ungaria.

Episcopul nostru și-a spus deia punctul său de vedere cu privire la autonomia catolică accentuând caracterul românesc al bisericii și protestând în potriua oricărei încercări de a ne considera sub acelaș raport cu catolicii din Ungaria. S'a provocat episcopatul în acelaș răspuns la situația excepțională a bisericii noastre unite condificată încă de vechile legi ardelenești și asigurată ei de tratatul uniunii ardealului cu țara ungurească în 48 și 67.

A cerut cu insistență autonomia pentru bise-

rica gr.-cat. românească în cadrele mitropolii actuale așa precum o contemplează bula „Ecclesiam Christi” publicată de papa Piu IX de pie memorie. Credincioșii noștri în adunarea dela Cluj au protestat de-asemena împotriva oricărei încercări a guvernelor îndreptate împotriva noastră, cu scopul de a ne contopi în biserica catolică.

Glasul acesta protestător al nostru așa se vede, că pe vremea aceea și-a avut rezultatul dorit. Guvernul a pus la o parte toată chestiunea, lăsând rezolvirea ei pe timpuri mai bune, când totuși se va putea face autonomia așa, pe cum o vrea el. Și vremea aceea a venit. Noi sprijin dela Roma, după cele petrecute, aștepta nu mai putem. Cu Piu al IX. și Leo XIII. s'au scoborât în pământ ocrotitorii noștri, iară față de politica a tot cutropioare, care prin înființarea episcopiei gr. cat. maghiare a pătruns deja între zidurile bisericii, noi alt apărător nu mai avem, decât pe Dumnezeu. Căci de bună seamă, nu e ceva întâmplător, că ministrul de culte spune la o săptămână după publicarea aulei „Christifideles greci” că și proiectul autonomii catolice este gata. Ba pare-ni-se că amândouă se vor fi rezolvat deodată. Greutățile, pe cari guvernele le-au întâmpinat de atâtea timp la înființarea plănuită a episcopiei catolice le-a rezolvat deodată și definitiv noua episcopie de Hajdubodrog. Mai știe Dumnezeu ce va fi. Suntem ca omul, căruia i-au murit toți ai săi și acum i-s'a aprins casa. În toropeala cea mare nu știe, că ce e mi bine să facă: Să fugă, ori să stee acolo și să ardă? (Unirea).

Situația în continent.

Noul guvern turc. — Rivalitatea dintre flota engleză și cea germană.

Paris, 24 Iulie.

Noul guvern turc s'a constituit sub prezidenția lui Achmed Muktar-pșa, fost președinte al Senatului. Combinațiunea în frunte cu Tewfik-pșa, ambasadorul din Londra, a eșuat deoarece acesta a pus sultanului condițiuni pe cari comitetul „Uniune și progres” nu le putea primi, și anume: disolvarea actualii camere cu majoritate tânără-turcă și disolvarea comitetului tinerilor turci.

Puterea partidului tinerilor turci scade mereu. Comitetul a pierdut influența sa asupra armatei și nu are simpatii nici în popor.

cădea pe nisipul galben între ramurile rotunde și opace ale copacilor întunecoși.

Cum erau în floare, copacii aceștia, parfumul lor puternic și dulce umplea noaptea. Și în verdeața lor neagră se vedeau fâlfâind licuricii, aceste muște de foc ce seamănă cu niște stele.

Strigai:

— Oh! ce decor pentru o scenă de iubire!

— Nu-i așa? Nu-i așa? Veți vedea.

Imi zise să mă așez lângă dânsa, apoi murmură:

— Iată aceea ce face să regreti viața. Dar nu vă gândiți de fel la lucrurile astea, voi aceștia! hărbați de azi, sunteți bursieri, comercianți și mușterii. Nici nu știți să ne mai vorbiți. Când zic „voi” înțeleg cei tineri. Iubirile au devenit legături ce au adesea ca debut o notă de croitoreasă nemărturisită. Dacă stimați nota mai mult decât femeia, dispăreți; dar dacă stimați femeia mai presus de toate plătiți. Frumoase moravuri... și frumoase iubiri!...

Imi luă mâna.

— Priviți!....

Rămăsei mirat și încântat... Colo la marginea aleii în poteca de lună doi tineri veneau, ținându-se de mână. Veneau, — strângându-se în brațe, încântător, — încet, străbătând bălțile de lumină cari luminau deodată și intrau numai decât în umbră. El era îmbrăcat într'o haină de

mătasă albă, după moda secolului trecut, și cu o șapcă acoperită de o pană de struț. Ea purta o rochie molocov și o pieptănătură mare, pudrată ca frumoasele dame din vremurile Regenții.

La o sută de pași de noi se opriră și, în fund în mijlocul aleii, se îmbrățoșară cu giugiuleli nenumărate și cu recunoscui numai decât pe cei doi servitori micuți. Atunci mă cuprinsese una din acele veselii grozave care-ți distruge măruntaele, te răsucesc pe scaun. De toate astea nu risei deloc. Mă opusei, bolnav par'că, cu spașiuși ca omul pe care l'ai lovit și vrea să strige.

Dar copiii se întorceau cătră fundul aleii și deveneau cât se poate de desfătători. Se depărtau, mergeau, pieriau, așa cum pier un vis. Nu se mai vedeau. Alea goală părea tristă.

Eu deasemenea, plecai, plecai pentru a nu mai revedea, căci pricepui că priveliștea aceea de acolo putea să țină prea multă vreme, și care trezi trecutul tot, tot acest trecut de iubire și de decor, trecutul meștesugit, înșelător și seducător, fals și într'adevăr încântător, care făcea să bată încă inima bătrinei acrite și bătrinei îndrăgostite!....

Slatina, 1912.

Trad. de C. Georgescu-Munteanu.

Noul guvern de sub prezidenția lui Achmed (Ghazi) Muktar-pșa înseamnă *micșorarea influenței tinerilor turci* deși încă nu căderea lui completă.

În general cabinetul Achmed Muktar-pșa este un *cabinet de tranziție*, în care nici *Liga militară* și nici comitetul „Uniune și Progres” n'au putere exclusivă. Totuși pentru Liga militară, dușmană comitetului tinerilor turci, este un succes că a putut obține măcar acest cabinet mixt, căci cel anterior, prezidat de Said-pșa, era cu totul devotat tinerilor turci.

Să vedem din ce elemente este compus noul guvern. Noul mare vizir *Achmed (Ghazi) Muktar-pșa* este un oportunist și până acum câteva luni sprijinea încă pe tinerii turci. Dela el deci Liga militară, care urmărește deadreptul distrugerea puterii comitetului tinerilor turci, nu se poate aștepta la acte energice contra comitetului. Chiar din potrivă: tinerii turci consideră numirea lui Achmed-Muktar ca favorabilă politicii lor, căci speră că-l vor putea influența și vor putea contrabalansa, prin marele vizir, politica celorlalți membri ai cabinetului cari, în majoritate sunt oamenii Ligei militare sau înclină spre ea.

De ceace se temeau foarte mult tinerii turci era un guvern *Kiamil-pșa*, care ar fi însemnat nimicirea comitetului, căci Kiamil este cel mai aprig dușman al tinerilor turci. Dar Kiamil-pșa tot a intrat în guvern, ca prezidentul consiliului de stat, și se crede că influența sa în cabinet va fi decisivă, căci la spatele lui Kiamil stă Liga militară, armata, forța.

Afară de Kiamil pasha mai sunt în guvern și alte elemente dușmane declarate ale comitetului. Astfel este *Nazim-pșa*, un general foarte capabil, amic al Franței și adversar al politicii germanofile, despre care am mai vorbit într'un articol trecut. Nazim este un om foarte energic și prezența sa în cabinet va fi o garanție că proiectele Ligei militare vor fi realizate, mai ales că Nazim-pșa a obținut portofoliul războiului. De asemenea un adversar convins al tinerilor turci este *Djemal Eddin*, noul Șic-ül-Islam.

Celalți membri ai comitetului: Hilmi-pșa, ministrul justiției, Nuradonghian, ministrul de externe, Ferid-pșa, ministrul de interne, nu pot fi considerați nici ca devotați tinerilor turci nici ca adepți ai Ligei militare. Sunt elemente mai mult sau mai puțin oportuniste cari vor colabora cu partidul care va fi mai tare.

Din această scurtă expunere reese caracterul provizoriu al noului guvern, care este așa departe de a conține elemente omogene. Putem prevedea de pe acum că atât Liga militară cât și comitetul „Uniune și Progres” vor căuta, fiecare, să-și asigure influența decisivă asupra cabinetului. Această situațiune însă nu va putea dura mult și va trebui ca lupta dintre culise să izbucnească din nou pe față. Atunci se va decide cine va rămâne stăpânul definitiv al situațiunei: Liga sau comitetul?....

Liga militară consideră noul guvern ca o introducere la un guvern pur ligist, iar comitetul speră să câștige timp, prin actuala soluțiune provizorie, până va recâștiga terenul pierdut. Viitorul apropiat ne va arăta cine va învinge.

Scrisoare din Viena.

Politica de maghiarizare, un stimulent pentru separarea de Roma.

Viena, 27 Iulie.

În momentul, când mișcarea inaugurată înainte de câțiva ani de *Schönerer* a avut de înregistrat, spre uimirea tuturor, niște succese așa de însemnate, încât autorul ei a fost în stare să intre în parlament încunjurat de o gardă de peste 20 de deputați, cu toții uniți printr'un crez comun, în acel moment ideea separării de Roma a început să iee în Germania proporții din ce în ce mai mari. În aceeași măsură, în care a început să se fărâmițeze partidul lui *Schönerer*, pierzând din importanță, scăzu și numărul acelor cari se lepădară de biserica romano-catolică, trecând la protestantism.

Cu această ocazie s'a dovedit că acestei mișcări artificiale ivite în urma agitațiilor politice, îi lipsia impulsul intern, dătător de viață. În astfel de împrejurări a fost un lucru natural că mișcarea din Austria pentru separarea de Roma a pierdut din intensitate în momentul când motivul aceleia, adică propaganda partidului lui *Schönerer*, a început să dispară. „Sufletul poporului” n'a luat de fel parte la această mișcare.

Ingrijorarea înaltelor cercuri bisericești ale bisericii catolice că mișcarea lui *Schönerer* împotriva catolicismului va face proseliți între catolici, n'a fost niciodată mare.

Mult mai serioasă e însă situația în Ungaria, unde politica de maghiarizare începe a se estinde și pe terenul bisericesc. Un înalt personaj bisericesc care joacă mare rol în partidul creștin-social, s'a exprimat într'un mod foarte pesimist despre urmările eventuale pe cari le va provoca politica ungurească de a maghiariza și biserica gr.-catolică.

El se teme că biserica romano-catolică va suferi o pagubă nespuse de mare care nu va putea fi niciodată reparată. Cu această ocazie mi-a atras atenția asupra colosalei iritări între Români, provocate în urma înființării episcopiei gr.-catolice maghiare, și asupra cazului nu de mult întâmplat, când 9000 de Nemți catolici dintr'o comună ungurească au fost puși în situația insuportabilă, sau să asculte serviciul dumnezeesc în limba greacă și maghiară, sau de nu, să se lapede de catolicism.

O dovadă deosebit de eclatantă, cât de mult au fost stânjenite interesele bisericii catolice prin politica maghiarizatoare a actualului guvern din Ungaria, este și împrejurarea că cea mai mare parte din clerul croat nu va lua parte la congresul euharistic din Viena, deoarece a aflat că comisarul regesc *Cuvaj*, dictatorul din Croația are de gând să participe la acel congres care va avea loc în luna lui Septembrie.

În cercurile clericale din Viena predomină temerea întemeiată că, abuzul ce se face în Ungaria cu instituțiile bisericești catolice, întrebuintându-le pentru scopuri de maghiarizare, va face în popor loc unei mișcări spontane și elementare care va lua dimensiuni colosale, având drept urmare ruperea ori cărei legături cu Roma. Și aici se arată la evidență cât de pernicioasă și dezastruoasă este influența politicii de maghiarizare, lipsită de orice scrupule.

Austriacus.

Dela „Asociațiune”.

— Concurs. —

Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs, cu termenul de 31 Decembrie n. a. c. pentru o lucrare *contra emigrării poporului nostru în America*, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Lucrarea va avea să fie scrisă în stil popular, arătându-se în ea toate primejdiile la cari sunt expuși emigranții, și pagubele materiale și morale ale celor rămași acasă.

2. Să se arate mai departe, cum cei siliți de împrejurări a emigra s'ar putea feri de primejdiile, ce-i amenință și și-ar putea păstra sănătatea trupească și sufletească, folosinduși în același timp munca lor în modul cel mai avantajos și păstrânduși legăturile cu cei de acasă.

3. Să se arate căile și mijloacele de ași îmbunătăți oamenii noștri starea lor materială și ași desvolta puterea morală aici, fără de a mai emigra.

Cea mai bună lucrare cuprinzând material pentru 4 coale de tipar (formatul Bibliotecii populare a „Asociațiunii”) va fi premiată cu premiul de Cor. 100 — pus la dispoziție din partea dlui *Ioan Pop*, preot gr.-cat. român în Aurora III (Statele Unite) și se va publica în această bibliotecă în cursul anului viitor (1913).

Autorii săși dea numele într'un plic închis, provăzută cu motto, trimițând, în chipul acesta, lucrările lor anonime.

Fiind lucrarea aceasta de o deosebită importanță pentru viitorul poporului nostru, rugăm cu toată insistența pe domnii preoți, reînțorși din America, și pe cei ce trăesc acum acolo, săși ia sarcina de a da în mâna țaranului nostru o lucrare în adevăr bună și folositoare.

Sibiui, în 25 Iulie n. 1912.

Andrei Bârsan,
presidentul „Asociațiunii”.

Cronică externă.

Atitudinea Bulgariei față de Turcia. „Politische Correspondenz” află din Sofia următoarele: Știrile vorbind de un curent războinic în Bulgaria împotriva Turciei, afectează în mod foarte neplăcut cercurile guvernamentale, căci reînnoirea unor atari aserțiuni pot pune într'o lumină falsă atitudinea Bulgariei. De aceea locurile competente s'au folosit acum în urmă de orice prilej spre a declara absolut false toate știrile de acest fel și în special a desminti versiunea cum că veleități războinice s'ar observa în armată. Aceasta e absolut fals și la Sofia se pune încredere pe faptul că cercurile serioase străine judecă politica Bulgariei nu după svonuri tendențioase ci după declarațiunile dlui *Gheșov* cu privire la principiile cabinetului din Sofia față de Turcia. Se poate afirma astfel că diplomația a primit acum în urmă asigurări că guvernul bulgar, ca și față de agravarea crizei interne din Turcia, nu se gândește de fel a se depărta de principiile de iubire, de pace și de lealitate.

Flota engleză. De câteva zile se discută cu mult interes vorbirea deputatului radical *Ponsonby* ținută în parlamentul englez. Acesta a pretins dela guvern, ca să nu negligeze legăturile de prietenie dintre Anglia și Germania, sperând că prin aceasta se va putea reduce considerabil suma care e prelinată pentru sporierea flotei, făcând imposibilă concurența ne bună dintre aceste două state. După vorbirea radicalului *Ponsonby* a luat cuvântul secretarul de stat *Sir Eduard Grey* care în răspunsul său dat deputatului *Ponsonby* a căutat să justifice procedura guvernului, care trebuie să facă totul pentru menținerea hegemoniei engleze pe mare. De

D. Winston Churchill, ministrul marinei de război a Angliei, a ținut, în ședința camerei comunelor, un discurs de cea mai mare importanță asupra chestiunii înarmărilor maritime a Angliei și asupra rivalității dintre flota engleză și cea germană.

Trebuie să recunoaștem că declarațiunile ministrului englez asupra programului naval al Angliei și constatările ce le-a făcut comparând flota Germaniei cu aceea a Angliei sunt puțin liniștitoare pentru englezi. Dealtfel presa engleză este cea dintâi care recunoaște aceasta și care dă alarma că Anglia nu este destul de bine înarmată, pe mare chiar, contra Germaniei și o invaziune germană va fi foarte posibilă în 1914, când programul naval al Germaniei va fi complet executat.

Foarte interesantă este comparațiunea ce d. Churchill o face între cele două flote. Astăzi, incontestabil, Anglia este mult superioară Germaniei pe mare. Dar anul 1914 va aduce o schimbare foarte însemnată în favorul Germaniei, căci în acest an flota germană, spornită cu unitățile de „*Dreadnought*” cari sunt acum în construcție, va dispune de 29 mari cuirasate față de numai 33 mari cuirasate engleze.

Această constatare este alarmantă pentru englezi, căci diferența așazicând disparanță de 4 cuirasate ce va fi în favorul Angliei, nu este câtuși de puțin suficientă pentru a apăra Anglia de un atac al flotei germane. Războiul își are eventualitățile, accidente sale și mai cu seamă în războiul maritim nu poți conta exact pe cifre. O mină submarină, bine așezată, poate distruge cel mai falnic „*Dreadnought*”. Pentru ca să fie absolut sigură de victorie, într'un război pe mare cu Germania, Anglia va trebui să aibă un număr de unități navale îndoit ca acela al Germaniei.

Este adevărat că în ceace privește vapoarele de război de mărimea a doua și a treia superioritatea Angliei este covârșitoare. Dar elementele acestea de mâna a doua devin așa zicând de prisos după o victorie a unităților de prima linie. Și se știe că lupta se dă întâi între vapoarele mari. Mai este apoi o împrejurare care trebuie să dea de gândit englezilor: flota germană poate să fie mită și să atace deodată, căci Germania nu este amenințată de o debarcare engleză și prin urmare n'are atâta nevoie de ași apăra litoralul. Din potrivă: Anglia trebuie săși apere țărmii și flota engleză va trebui să fie mai resfirată, spre a putea veghea mai bine.

Programul naval desvoltat de Churchill nu mulțumește pe englezi, căci nu asigură pe deplin superioritatea flotei engleze, nu inspiră destulă încredere în siguranța insulei. Opinia publică engleză cere noi înarmări, cere să se construiască un număr mare de cuirasate de prima calitate. Guvernul englez va trebui să cedeze acestei cereri care este dictată de simțul de conservare a poporului englez.

M. R. Ș.

„Să nu vinzi seump, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cul îl trebuie dar
nobile frumoase, ieftine
și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț

altfel și interesul Europei pretinde, ca Anglia să dispună de o forță navală superioară Germaniei întru cât apărarea păcii europene depinde exclusiv de la acțiunea flotei engleze. Secretarul Grey amintește și despre legăturile de prietenie dintre Anglia și Germania dar totodată insistă pe lângă sporirea flotei până atunci, până când flota engleză nu va fi tot atât de puternică ca flota triplei alianțe.

Academia Română. Concursuri pentru premii. 1912.

A. Premii pentru cărți publicate.

I. Premii generale.

1. *Marele Premiu Năsturel*, de 12.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1913, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31 Decembrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru acest premiu, este până la 31 Decembrie 1912.

2. *Premiul Năsturel*, de 4000 Lei, se va da, în sesiunea generală din anul 1914, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse la concursul acestui premiu este până la 31 Decembrie 1913.

Notă. — În privința *Premiilor Năsturel* se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din codicilul răposatului C. Năsturel-Herescu:

„În tot anul Societatea Academică Română va avea a premii din veniturile Fondului Năsturel o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de către Societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului; însă aceste premii vor fi de două specii:

„1. În trei ani consecutivi, de rând, se va decerne câte un premiu de patru mii Lei noi, No. 4000 L. n., *minimum*, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

„2. Iară în al patrulea an se va decerne un premiu fix de douăsprezece mii Lei noi, No. 12.000 L. n., carele se va numi „*Marele Premiu Năsturel*”, operei care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va putea decerne unei lucrări, care va obținut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'insuși valoarea premiului precedent.

„Operele, ce se vor recompensa cu această a doua serie de premii, vor trata cu preferință despre materiile următoare:

„a) Scrieri serioase de istorie și de științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingerătoare de istoria țărilor române;

„b) Scrieri de religioasă ortodoxă, de morală practică și de filozofie;

„c) Scrieri de științe politice și de economie socială;

„d) Tratat originale despre științele exacte;

„e) Scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și de geografie, în cari se între și istoria și geografia României, dicționare generale sau parțiale de științe exacte, de arte și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte asemenea lucrări utile și bine întocmite;

„f) Cărți didactice de o valoare însemnată ca metod și ca cuprins;

„g) Dicționare limbistice în limba românească, mai ales pentru limbile antice și orientale, adică limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche și altele;

„h) Publicațiuni și lucrări artistice de o valoare serioasă, adică relativ la artele plastice, arhitectura, sculptura, pictura, gravura, și chiar opere muzicale serioase, pe cari aceste toate Societatea Academică Română le va putea aprecia, atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-arte;

„i) Scrieri de pură literatură română, în proză și în versuri, precum poeme, drame și comedii

serioase — mai ales subiecte naționale — și ori ce alte opere de înaltă literatură. Acestea mai cu seamă aș dori să se acorde „*Marele Premiu Năsturel*”, când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încurajare mai puternică dezvoltării literaturii naționale”.

3. *Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public*, de 1500 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1914, pentru cea mai bună carte didactică în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1913.

II. Premiile Secțiunii literare.

4. *Premiul Demostene Constantinide*, de 4000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1914, pentru o scriere de literatură, de filologie sau de artă, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1913.

5. *Premiul Eliade-Rădulescu*, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1915, pentru o scriere de literatură sau de filologie, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decembrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1914.

6. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei (*divizibil*), se va da, în sesiunea generală din 1915, pentru scrieri de literatură sau de filologie cu cuprins moral (în înțelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei) cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decembrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1914.

III. Premiile Secțiunii istorice.

7. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei (*divizibil*), se va da, în sesiunea generală din 1913, pentru scrieri istorice, economice, juridice, filozofice, de cuprins moral, (în înțelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decembrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1912.

8. *Premiul Eliade-Rădulescu*, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1913, pentru scrieri istorice, economice, juridice, filozofice, cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31 Decembrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1912.

9. *Premiul Demostene Constantinide*, de 4000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1915, pentru o scriere socială sau istorică, care se va judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decembrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1914.

10. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei (*divizibil*), se va da, în sesiunea generală din 1916, pentru scrieri istorice, economice, juridice, filozofice, de cuprins moral (în înțelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1913 până la 31 Decembrie 1915.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1915.

IV. Premiile Secțiunii științifice.

11. *Premiul Demostene Constantinide*, de 4000 Lei, se va da, în sesiunea generală din anul 1913, pentru o scriere cu conținut științific, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decembrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1912.

12. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei (*divizibil*) se va da, în sesiunea generală din 1914, pentru scrieri cu conținut științific în înțelesul științelor exacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în general), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, curești avea angajat casier pentru vânzarea în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1913.

13. *Premiul Statului Lazăr*, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1914, pentru o scriere cu conținut științific, în înțelesul științelor exacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în general), care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decembrie 1913, sau pentru cea mai importantă invențiune științifică făcută dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1913.

*

Notă. — Se pun în vederea concurenților următoarele articole din *Regulamentul pentru premiile literare, istorice și științifice*, votat de Academie la 8 Martie 1906:

Art. 4. Operele publicate vor fi prezentate la concurs de autorii lor în câte 15 exemplare pe lângă o cerere scrisă, în care se va arăta todeauna anume premiul la care concurează.

Un autor nu poate prezenta în același an aceeași scriere la mai multe premii, nici mai multe scrieri la diferite premii.

O scriere prezentată la un premiu nu mai poate fi mutată la altul după trecerea termenului de prezentare (31 Decembrie), fixat în art. 3.

Art. 5. O scriere prezentată într'un an la un premiu și nepremiată poate fi prezentată în anul următor la concursul același sau al altui premiu, numai dacă este preînviată în părți esențiale în nouă edițiune, publicată de autor în viață.

Art. 6. Operele publicate de Academie, făcute din inițiativa sau cu ajutorul ei, nu pot fi admise la concursul premiilor. De asemenea nu pot fi admise la concurs opere postume.

Art. 7. La concursul premiilor poate fi admisă nu numai o operă întreagă, ci și o parte dintr'o operă, cu condițiune ca această parte să fie completă.

Art. 8. La premiile Năsturel pot fi prezentate scrieri de orice natură; la premiul Eliade-Rădulescu scrieri de literatură, de filologie, de istorie, scrieri economice, juridice, filozofice; la premiul Lazăr scrieri cu conținut științific în înțelesul științelor exacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie și științele aplicate în general); la premiul Adamachi scrieri cu cuprins moral de orice natură (în înțelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei); la premiul Hagi-Vasile scrieri pritoare la comerțul român în trecut și în prezent.

Art. 9. La premiile Năsturel — conform regulamentului — pot fi admise numai scrieri în limba română; la premiile Eliade-Rădulescu, Lazăr, Adamachi sunt admise și opere scrise de autori români sau străini într'una din limbile latină, italiană, franceză sau engleză, dacă întreg cuprinsul operei va trata despre pământul sau neamul românesc, despre istoria, limba sau literatura românească.

Art. 10. Traducerile din limbi străine în limba română pot fi premiate, numai dacă sunt făcute de pe opere clasice și, prin dificultățile învinse ale unei perfecte traduceri în versuri românești, vor constitui adevărate opere literare ale limbii române, ori — prin anexarea de explicații și note științifice cu totul proprii traducătorului — își vor fi însușit meritele unei lucrări originale în limba română.

Art. 11. Toate lucrările, fie tipărite, fie manuscripte, prezentate la vreunul din premiile Academiei, trebuie să fie scrise cu ortografia Academiei.

Art. 12. Operele publicate anonime sau pseudonime vor putea fi admise la concurs, iar autorii, spre a primi premiile acordate, vor trebui să probeze proprietatea lor.

(Va urma).

Autonomia bisericeii sârbești în pericol.

Atacata provocată între sârbi. — Ce va face partidul radical? — Răsunetul în Belgrad.

Ne-am ocupat pe larg în numărul nostru de ieri de cea mai nouă lovitură pe care a primit-o biserica sârbească din partea guvernului ungar. Am arătat, cum guvernul ungar, sprijinit pe patriarh și doi episcopi rătăciți, s'a năpustit asupra celei din urmă cetăți a sârbilor, la adăpostul căreia își mai păstrasera o fărâma de viață națională, asupra autonomiei lor bisericești. E adevărat că nu li-au răpit-o cu desăvârșire, nu li-au numit nici comisar regesc, cum au făcut în Croația — erau prea multe hapuri amare deodată și Lukács e destul de înțelept și prevăzător să le știe da în răstimpuri și în doze mai mici —, li-au lăsat autonomia, dar cum? O mulțime de drepturi, și în primul rând dreptul electoral fără de care o autonomie nici nu se poate închipui, le-au casat fără multă vorbă. Și în locul autonomiei de odinioară ce li-a rămas sârbilor? O caricatură jalnică!

Congresul bisericesc de mai înainte era compus din 75 de membri: 50 mireni și 25 din cler. Pe membrii mireni îi alegea poporul, iar la alegerea membrilor din cler lua și el parte în măsură destul de mare. Conform legii electorale din 1868, reînviată prin ordinațiunea de care am vorbit ieri, membrii din cler vor fi aleși fără concursul poporului, numai de preoți. În felul acesta speră guvernul să își asigure în congres, prin credinciosul său satelit, patriarhul Lucian Bogdanovici, cel puțin 25 de membri devotați cari vor putea atrage apoi și pe alții dintre mireni în mrejele guvernului.

Tendințele clandestine ale guvernului au revoltat în cel mai înalt grad poporul sârbească. Un lucru foarte firesc atunci când se vede scos din posesiunea drepturilor sale, cu toate că foile clericale își dau silința să prezinte opinia publică sârbească ca fiind foarte liniștită. Nu-i vorba, clerul înalt are toată dreptatea să-și arate mulțămirea perărui scoaterea elementului laic din cadrele constituției bisericești, ne mai având în viitor să se teamă de controlul prea mare al mirenilor. Dar ce va zice poporul și chiar clerul de jos care-și știa mai bine apărute interesele în cadrele autonomiei vechi, când soarta lui nu stetea la discreția absolută a arhierilor?

Iașa Tomici, conducătorul sârbilor radicali a și dat semnalul de luptă. Iată cum s'a exprimat el în fața mai multor ziariști: „Congresul bisericesc s'a silit totdeauna, ca venitele averilor bisericești sau mai bine zis mănăstirești să fie întrebuințate spre scopuri culturale și școlare, și totdeauna a avut înaintea ochilor soarta clerului de jos. Noua ordinațiune dă în mâinile episcopilor puterea întreagă în biserică și în timp ce preoțimea de rând, școlile și învățătorii vor trăni în sărăcie, episcopii și egumenii având sub supremația exclusivă a lor averile bisericești și nefiind controlați de nimeni, vor înota în bunătați. Impotriva acestei nedreptăți strigătoare la cer, partidul radical și cu el poporul sârbească întreg va lua lupta cu toate mijloacele ce-i stau în posesiune”.

În Belgrad vestea ciuntirii constituției bisericești a sârbilor din Ungara, a produs o consternație generală. Ziarele comentează pe pagini întregi procedura nelegală a guvernului ungar, condamnând unanim pe capii bisericești ai sârbilor, cari s'au făcut vinovați de trădare de neam. Presa din Belgrad accentuează în deosebi momentul că o chestiune atât de importantă cum e aceea a Slavilor de sud nu se poate rezolvi prin corupție și teroare, cum cred unгурii. Nu poate întârzia mult timpul, seriu ziarele din Belgrad, când toți sârbii, fie din Bosnia, Croația sau Ungaria, vor trebui reasezați în drepturile lor firești. Actele nesocotite ale guvernelor ungare se vor răsbuna amar odată.

Odată cu ordinațiunea guvernului, se vor face mari schimbări în corporațiunile înalte bisericești a sârbilor din Ungaria, a produs o concepție sârbească. Posturile mai însemnate vor fi ocupate de oameni de încredere de ai lui Bogdanovici și ai guvernului ungar. O mai bună răsplătă nici că li se putea da agenților de acum câțiva ani ai guvernului ungar. Dar, așa-i! Vremile se schimbă! Prietenii lui Justh, cari până

mai ieri-alaltăieri erau arătați în ziarele guvernului precedent ca buni patrioți, trec astăzi de agitatori primeidiosi și trădători de patrie, pentru cari se impun măsuri aspre din partea guvernului. O bană învățătură și pentru aceia dintre ai noștri, cari mai pot crede și astăzi că o naționalitate din Ungaria se poate ferici, făcând politică guvernamentală. Nu toate popoarele din țară au norocul sașilor, de a putea fi purtați prin toate partidele unguetești câte se perindează la putere!

Criza din Turcia.

Araă, 27 Iulie.

Din toate fazele procesului de fermentație din Turcia nu se poate forma o icoană clară a soluției ce o va avea criza generală ce domnește în Turcia. Comitetul june turc opune rezistența cea mai îndărătnică tuturor amenințărilor ligei ofițerilor. Și între acești doi factori puternici se află guvernul labil, care e lipsit de stâlful cel mai necesar în momentul de față. Portofoliul de interne, după ce unul dintre bărbații cei mai cu influință a refuzat primirea lui nici azi nu e complinit.

Comisia pentru ascultarea și sanarea jeluirilor populației albaneze a plecat în Albania cu instrucțiunile date de consiliul de miniștri și sancționate de Sultan, dar fără nici o garanță, că dispozițiile ce va lua, vor putea fi și realizate.

Armata e desbinată în două tabere și guvernul nu mai are nici o siguranță pe care corp de armată s'ar putea sprijini. Situația pare a duce m mai la o soluție brutală, explozivă, a cărei efect poate fi cu mult mai distrugător decum a fost al revoluției temerare de acum 4 ani, care a ridicat în șea comitetul june turc. Azi e terminul pus de „Liga ofițerilor pentru salvarea patriei” pentru dizolvarea camerei și evenimentele zilelor de mâne vor arăta întru cât sunt îndreptărite îngrijorările deputațiilor june-turci, cari s'au pregătit la o luptă extremă de apărare — sau a fost ameintarea ligei ofițerilor numai o simplă comedie.

Telegramele despre evenimentele mai recente sunt următoarele:

Soartea camerei.

Constantinopol. — Fruntași cu mare autoritate în comitetul june-turc au provocat guvernul ca în timpul cel mai scurt să se prezinte camerei și în caz, dacă nu i se va vota încredere, al dizolvarea camerei să fie observate cel puțin formalitățile legale, adevă să se urgiteze în senat rezolvirea definitivă a revizuirii constituției. Se crede, că cel mult până Luni se va decide soartea camerei.

Hotăririle consiliului de miniștri.

Constantinopol. — Consiliul de miniștri a hotărât suspendarea tuturor legilor provizorie ale fostului cabinet și sistarea tuturor tribunalelor de război din Albania și Syria.

Constantinopol. — Cabinetul otoman nu intenționează în nici un caz dizolvarea camerei, ci numai ajurnarea ei.

Liga militară.

Constantinopol. — După informația unui ziar de aici liga militară „Salvatorii națiunii” a ținut un congres în Salonik. Celelalte trei ligi existente („Hifz-i-Vatan”, „Irsadije” și „Ordu-ve-Vatan”) au intrat în liga „Salvatorilor națiunii” cu condiția, ca vre-o câțiva dintre membri să fie excluși și dela guvern să se pretindă dizolvarea camerei și formarea unui cabinet Kiamil Pașa. La Constantinopol ar fi sosit o delegație de 10 membri, care să înainteze guvernului aceste pretensiuni.

Atitudinea corpurilor de armată.

Constantinopol. — Liga militară e puternică și dacă parlamentul se va opune, vărsările de sânge vor fi inevitabile. Corpurile de armată din Smirna, Salonic, Monastir, Üsküb și Constantinopol sunt pentru liga militară, care a câștigat pe partea sa prin promisiuni și corpul de armată din Asia-mică. Conducătorii mișcării sunt ofițerii dela artilerie. Mișcarea a fost plănuită de mult și astfel e bine organizată. Corpurile de armată vor lansa în zilele apropiate o proclamație pentru a sili dizolvarea camerei.

Constantinopol. — După cum se asigură corpul de armată din Adrianopol a luat o atitudine neutrală. Comitetul june-turc contrar acesteia, afirmă că acest corp de armată e gata a porți în orice moment spre Constantinopol, ca să împiedece eventuala dizolvare a camerei. Amenințării acesteia i se dă puțin crezământ.

Autorizațiile comisiei pentru Albania.

Constantinopol. — Sultanul a sancționat instrucțiunile date de consiliul de miniștri comisiei pentru Albania.

Comisia va avea să asculte jeluirile populației albaneze împotriva ofițerilor și să pornească cercetare în direcția aceasta. Va avea dreptul să destitue pe toți ofițerii, cari au provocat nemulțămirea, și a-i înlocui cu ofițeri, cari vorbesc limba albaneză, iar proprietarilor, cari au suferit pagube în urma operațiunilor militare să le voteze despăgubiri în bani.

Marele vizir, ministrul Kiamil Pașa și Hussein Hilmi Pașa au primit telegrame de felicitare dela albanezii din Pristina, cari asigură guvernul de credință lor.

„Yeni Gazetta” publică o scrisoare din Pristina în care se spune, că numai dizolvarea camerei îi va putea mulțămii pe albanezi. Membrii comisiei trimise ar fi trebuit să fie Ghazi Mukhtar Pașa, Ferid Pașa și Hussein Hilmi Pașa.

Revoluția din Albania.

Salonic. — Se vestește că conducerea vilaietului plănuiește a lua cele mai severe măsuri militare împotriva arnăuților în caz, dacă tratativele preventivoare și binevoitoare cu ei nu vor avea nici un rezultat.

Arnăuții intenționează să ocupe defileul dela Katsvak. S'au trimis 6 batalioane miliție, ca să ocupe cele mai însemnate puncte ale acestei strămtori.

Ofițerii-comandanți au declarat conducătorilor albanezi că, dacă răsculații nu se vor retrage ei vor fi siliți să comande foc trupelor.

Situația în Diakova s'a înrăutățit. 13 batalioane s'au declarat gata în orice moment a da sprijin răsculaților.

Cetinje. — Între Scutari și Pristina răsculații au arborat lângă steagul sultanului steagul nae întrerupt. Răsculații se află în tabără în comuna Purim, care se află în depărtare de câteva minute dela Scutari. În Diakova răsculații au arborat lângă steagul Sultanului steagul național albanez. Conducătorul răsculaților, Rizza Bey poartă cu sine puști mecanice și tunuri, cari le-a luat dela trupele turcești.

Românii la Flume.

F. A. Degan. — Un comerciant român de inimă, lăsat în voia soartei.

Un ziar italian publică o statistică făcută după date culese de un profesor la „Oficiul statistic” din Budapesta, a locuitorilor din Fiume distribuiți după naționalități, din care cu o plăcută surprindere aflăm că numărul românilor în acest port este 137.

Iată datele acestei statistice:

Italiani 24.212; croați 12.926; unguri 6493; germani 2315; sloveni 2327, sârbi 495; slovaci 192; francezi 70; români 137; greci 34; spanioli 55; ruteni 11; albanezi 7; arabi 4; bulgari 1; bosniaci 5; chinezi 1; danezi 2; olandezi 25; japonezi 1; polonezi 46; ruși 23; portughezi 4; suedezi 1; turci 1. Total: 48.806.

Nu putem trece peste această statistică, fără a spune câteva cuvinte despre dl F. A. Degan, cunoscutul comerciant dela Fiume care de atâția ani se luptă să întemeieze o întreprindere utilă pentru tot negoțul românesc din ramura coloniadelor, din întreaga Ungarie.

Din nenorocire nimeni nu se gândește să dea o mână de ajutor acestei firme cinstite. Comenzile comercianților români, mulți puțini câți sunt, se îndreaptă mai degrabă spre case străine deși un frate al lor și un om de înaltă corectitudine morală și pricepere comercială cum este dl Degan l-ar servi cu mult mai conștiincios și mai avantajos decât orice casă iudevească.

Preștăm de acest prilej spre a atrage atenția publicului și a neguțătorilor români asupra întregii care o duce dl Degan, pentru înflorirea comerțului nostru internațional și apelăm la simțul lor de solidaritate să nu-l lase izolat.

Este o rușine să batem pe la porți străine când ai noștri ne pot servi tot așa de bine și de avantajos ca ori care dintre alții.

Adunarea Reuniunii învățătorilor din Sătmăș Ugocia.

Conferența dlui Nic. Șandru. — O bancă a învățătorilor. — Premiarea activității extrașcolare.

(Continuare.)

Baia-mare la 26 Iulie 1912.

După o pauză de 15 minute președintele re-deschizându-se ședința urmează discuțiune asupra disertațiunii cetite de dl Nic. Șandru inv. din Baia-mare. Din schimbul de păreri urmat s'a constatat că conferențiarul și-a pregătit lucrarea cu multă conștiinciozitate. Autorul a scos în relief ideea înființării unei bănci a tuturor învățătorilor gr. cat. din întreaga provincie mitropolitană. Votându-i-se mulțumită protocolară a fost rugat să pue ideea aceasta în o formă pozitivă și prefucrându-o după toate modalitățile acceptabile pentru realizarea ei să o prezinte la congresul tuturor învățătorilor diecezanii ce să va ținea în cursul acestui an în Gherla.

Urmează raportul comisiunii cenzurătoare, care găsește totul în conformitate cu rapoartele comitetului central, al casarului și al bibliotecarului și le recomandă spre primire, dându-se casarului absolutoriul îndatinat.

Frumoasă a fost partea aceea a adunării generale, în care s'a predat premiile puse sub concurs pentru acei trei învățători din reuniune, cari au dezvoltat cea mai intensă și rodnică activitate extrașcolară. Premiile de câte 50 cor. s'au deces unanim să se dea domnilor învățători Paul Kerekes din Sămi, Ștefan Pop din Posta și Ioan Porumb din Tăuții de sus.

Dl Constantin Lucaciu predând premiile celor în drept a ținut o cuvântare caldă și însuflețitoare îndemnând pe membrii reuniunii la intensă muncă extrașcolară pentru înaintarea pe toate terenele a poporului ai cărui luminători sunt. Premiții au fost viu felicitati dimpreună cu președintele care a exoperat aceste premii dela bănele noastre cari atât de frumos și generos poartă la înima lor binele și progresul poporului din aceste părți atât de greu încercate.

Adunarea se încheie prin o alocuțiune privitoare la chemarea dascălului. D-sa aduce omagii noului episcop diecezan Dr. Vasile Hossu și Prea Ven. Consistor diecezan care se interesează de mersul și activitatea tinerei noastre reuniuni.

Înalt de a se despărți membrii adunării în frunte cu președintele au luat masa comună în otelul orășenesc, petrecând într'o animație plină de cordialitate până la orele 5 când s'au despărțit, fiecare la ale sale.

INFORMAȚIUNI

Arad, 27 Iulie u. 1912.

Știre personală. Domnul Zaharie Bârsean, distinsul artist dela Teatrul Național din București, a sosit azi în mijlocul nostru la Arad și va sta aici mai multă vreme, — probabil până la începerea repetițiilor la Teatrul Național.

Un suțiet nobil. Marele comerciant din București, dl Dim. Marinescu Bragadiru — cu ocaziunea jubileului de 70 de ani de viață și 50 de muncă prestată în interesul industriei române — a trimis prin „Albina” din Sibiu suma de 1000 lei pentru augmentarea fondului ziaristilor români din Ungaria.

Dorim marinosului donator încă mulți ani în deplină vigoare, ca să se poată bucura de-o cât mai deplină izbândă a progresului industriei române!

Concurs de costume în Vălenii de Munte. Duminecă în 4 August st. n. va avea loc în Vălenii de Munte obicinuitul concurs de costume naționale. A. S. regală principesa Elisaveta a binevoit să accepteze înaltul patronaj pentru acest concurs, care promite să devie mult mai atrăgător, decât cel din anul trecut.

Pentru școala din Nima. Pentru susținerea școlii din Nima au mai înems daruri dela următorii: „Unirea” instit. de credit Vad 4 cor. 20, d. N. Lupan București 10 cor., Dr. Teodor Mihali Deș 50 cor., „Someșana” Deș 30 cor. Pentru contribuiri senatul școlastic gr. cat. din Nima, aduce mulțumită publică generoșilor donatori. Nima 25 Iulie 1912. Cu distinsă stimă: George Manu preot gr. cat.

Pentru Liga Națională aeriană română. Principele George Val. Bibescu, inițiatorul Ligei Naționale Aeriene, a primit următoarea scrisoare din partea dnei Florica G. Assan, văduva regretatului George G. Assan:

Domnul meu,

Cunoașteți interesul cu care George G. Assan urmărea studiile și încercările ce se făcea în navigațiunea aeriană și cu câtă impaciță aștepta el realizarea acestei grele probleme, și deși era convins, că în curând, foarte curând, se va putea utiliza și acest mijloc pentru a se străbate mai ușor distanțele și a se apropia mai mult oamenii, vedea cu ochii lui rezultatele uimitoare la care s'a ajuns în aviație.

Amintirile acestea și dorința ce și eu personal am, de a contribui într'o măsură oarecare la realizarea scopului ce urmărește „Liga Națională Aeriană” mă îndeamnă să mă adresez dv. ca inițiator al acestei Lige și să vă rog a procura pentru mine și a oferi Ligei, un aeroplan cu destinațiunea de a fi pus în serviciul armatei. Vă las dv. se înțelege — întreaga sarcină de a alege sistemul și de a condiționa aparatul.

Doresc însă ca acest aeroplan să poarte numele de „George G. Assan” și ca acest nume să nu dispară nici odată de pe câmpul aviației române, nici chiar când datorită progreselor tehnice realizate, aeroplanul s'ar învechi sau când din nenorocire s'ar distruge. Socotesc, că dorința aceasta a soției de a perpetua numele soțului său, se poate realiza fără prea mari sacrificii pentru Ligă.

Primiți, etc.

Florica G. Assan.

Apel. Direcțiunea gimnaziului „Ioan Maiorescu din Giurgiu, dorind a complecta monografia gimnaziului, înființat la 4 Noemvrie 1869, roagă pe foștii școlari, să binevoiască a ne comunica eventuale amintiri interesante, ce păstrează cu privire la viața școlară și la profesorii de pe vremuri ai gimnaziului, precum și ce au devenit dela părăsirea gimnaziului până astăzi, spre a contribui astfel la îmbogățirea monografiei, ce se va publica.

Toți școlarii gimnaziului, cari vor da ascultare căldurosului nostru apel, își vor îndeplini o datorie catră școală își vor aduce în acelaș timp un serviciu cultural de interes obștesc.

Contribuirile se vor trimite până la 1 Septembrie 1912, pe adresa directorului N. Droc Barcian, singurul care se mai află în viață din primi profesori ai acestui gimnaziu dela înființare.

Ziarele și revistele românești din țară și de peste hotar, sunt rugate a reproduce acest apel. N. Droc Barcian, directorul gimnaziului.

Deputați congresuali. În cercul electoral al Caransebeșului a fost ales deputat la congresul național bisericesc Ilustritatea Sa domnul Dr. Iosif Gall, mare proprietar, membru în casa magnaților, iar în cercul Bocei domnul Dr. Cornel Cornean, secretar consistorial în Caransebes.

Înștiințare. Dl Octav Minar, cunoscutul publicist din România ne roagă să aducem la cunoștința publicului, că volumul „Opere complete de Eminescu” despre care s'a anunțat că va apare în „Librăria Românească din Iași” nu va mai apare în editura acestei librării, ci în aceea a „Institutului de Editură Socec” din București.

Logodna. Dl Dr. Romulus Boca, avocat în Oraștie și d-șoara Iuliana Vajna, Oradea-mare, fidanțați. Sincere felicitări!

Viziunile ziarului „Nowoje Vremja” Ziarul rusesc „Nowoje Vremja” în unul din numerii săi din urma publică un articol de fond, în care se ocupă cu situația monarhiei Austro-Ungare. Între altele aminteste despre catastrofa din Örkény, unde în urma explozării unui tun au fost grav răniți mai mulți soldați, prezentându-ne catastrofa ca având dimensiuni extraordinare care ar fi costat viața unui întreg corp de armată, care avea menire să străbată până în Constanța, pe al cărei port era să-l transforme într'un port militar Austro-Ungar! Să ne bucurăm de protecția marelui filoromân Durrowo, al cărui merit este, că am scăpat de așa o catastrofă teribilă... E.

Un regat... nou. Carol Mayer, care a sosit zilele acestea la Paris, venind din America de sud, povestește că un individ cu numele Suares a înființat în apropierea fluviului Amazon un regat independent. Suares se ocupă cu exploatarea cauciucului din pădurile întinse de acolo.

Acest individ a reușit să pună stăpânire pe 200,000 indigeni, cari trebuie să se supună orbeste. El îi forțează prin diferite torturi să-i aducă cât mai mari cantități de cauciuc. Acel care se opune este torturat printr'o schingiuire progresivă, cum o numește însuși Suares. În primul rând celui condamnat i se taie un deget dela mână, apoi mâna, mai târziu câte un picior și în sfârșit capul. Femeile și copiii cari nu se supun sunt îngropați de vii. Până acum acest individ a reușit să-și facă o avere fabuloasă. El a executat și pe un frate al său care n'a voit să-i execute ordinele. El este înconjurat mereu de oameni înarmați. Indigenii de groază n'au curajul să-l denunțe.

Trompete și bimbo. Bimbo, cățeluș de lux, drăguț și slabuț, are nenorocirea să întâlnească într'o zi, la Paris, pe Trompette, căne ciobănesc, grosolan. Cel din urmă se gudură puțin pe lângă cel dintâi, și peste câteva clipe, Bimbo, mușcat, își dădu sufletul. Acum proces la tribunal. D-na Runkel, proprietara victimei, cere 1500 lei despăgubire dlui Strauss, proprietarul asasiului.

Prima problemă: valoarea lui Bimbo s'a stabilit. Celebra cântăreață Emma Calvé, care dăruise dnei Runkel cățelul, i-a comunicat într'o scrisoare depusă pe masa tribunalului că Bimbo făcea între 1000 și 1500 lei. Dar ce l'încercă pe tribunal e a doua problemă: care a atacat întâi și dacă nu cumva a putut fi legitimă apărarea lui Trompette?

Procesul s'a amânat pentru mai multe lămuriri.

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

O dramă îngrozitoare în Eberfeld. De câte ori circuitul Sidoli dădea reprezentații în București avea angajat casier pentru vânzarea biletelor de galerie pe un anume Popovici. Creștinuț care servea a făcut pe frații Sidoli să facă propunere lui Popovici ca să meargă cu circuitul în străinătate și acesta acceptând a pleca astăzi iarăși cu circuitul luând cu sine și pe soția sa. Din Eberfeld (Germania), vine vestea că acum 8 zile pe când Popovici împreună cu soția își se aflau la o masă dintr-un restaurant, o ceartă din cauza geloziei femeii a avut loc între cei doi soți și femeia punând mâna pe un cuțit lăsat în pieptul sotului ei. Popovici a căzut imediat și fiind lovit în inimă a murit pe loc. Autoritățile sosind la fața locului au găsit cadavrul lui Popovici întins pe scânduri. Soția mortului care aruncase cuțitul din mână se afla lângă și ea deasupra cadavrului pe care îl săcuse cu foc. Când comisarul de poliție a vrut să ridice pe criminală s'a dovedit că ea înecurise subit.

Femeia se află astăzi într-un sanatoriu. Ea este în așa stare încât nu a putut să dea nici o explicație autorităților asupra identității ei.

Autoritățile locale au înștiințat atunci autoritățile din România spre a se afla de rostul fetei renorocitei femei, care fiind declarată responsabilă de fapta ei trebuie îngrijită în ce-un sanatoriu.

Din Hetur. Un fapt foarte grav și de necrezut, dacă nu ni-ar fi fost comunicat sub iscălirea a trei români cu deplină răspundere, ni se aruncă din Hetur. În această comună, s'a pripășit, în calitate de notar, un ungur anume Miklos. Acest unic exemplar de ungur în prezența căruiu nu se vorbește decât ungurește și știe românește, sa logodit cu fata unui român. Acest român este preotul din sat pentru care postulul național al izolării cu orice preț de dușmanii noștri se vede nu contează! Dar rețutul mai este și reformist. Și nu ne putem pripăși cum un preot român admite trecerea fetei sale dela legea strămoșească, în serviciul căreia se află și pe care o profesază dela altar, la o lege străină.

Așteptăm o desmințire.

Nu putem să ne împăcăm cu gândul că asemenea lucruri se pot face de către un preot român.

Nu vă lăsați să vi se întoarcă mintea, părinți, de către un pripășit, străin de legea și neamul strămoșesc.

Nu faceți nici o afacere introducându-i în casa voastră familie de român.

De pe valea Jiului. În Petroșeni avem un număr însemnat de muncitori români, venit din toate părțile țării a-și câștiga cu sudoarea feții pâinea de toate zilele, în întunecul pământului — în minele de cărbuni proprietatea societății „Salgo-Tarján”. Românii noștri respirați în marea de străini, ce s'a înstăpănit în Petroșeni în locul băștinașilor români de odinioară, în urma contractului zilnic și mai ales a căsătoriilor mixte cu străinii — începură a da uitării obiceiurile strămoșești, ba chiar a părăsi limba părinților. În halul acesta de desperat câțiva oameni de bine, din generația tânără au crezut, că trebuie să facă ceva, pentru a mântui, ce se poate mântui. După buna lor chibzuială au hotărât, că cel dintâi pas spre o organizare mai puternică să fie înființarea unui cor al muncitorilor. Cu mare trudă și multă osteneală a și succes înjghebarea corului, care Duminecă în 21 Iulie a. e. a concertat pentru prima dată înaintea publicului.

Petrecerea a reușit destul de bine. Și-ar fi reușit poate și mai bine dacă fiecare ar fi înțeles că noblețea adevărată nu constă în a disprețui pe cei de jos în care de cele mai de multe ori bate un suflet cu mult mai superior decât acela care se ascunde sub spoiala de pseudo-cultura a celor cu pretenții, ci de a te înălța cu dânsii, în lumea gândirilor și a sentimentelor superioare.

Nu mai oameni sterpi de suflet și de adevărate însușiri se feresc de a veni în contact cu cei pe care-i cred mai jos, ca să nu li-se simtă desertăciunea lor sub spoiala superficială.

Aceia, pentru cari s'a aranjat petrecerea: muncitorii — au apreciat mai pre sus de cât

anumiți inteligenți nizuințele comitetului aranjator și s'au prezentat în număr mare. S'a petrecut, după cum trebuie să se petreacă la o petrecere românească, contrar obiceiurilor de până acum — cu hore și ardelene, fără ciardașuri. Rezultatul moral al petrecerii e mai presus de ori ce îndoială; dar și cel material e mulțumitor, întru cât după subtragerea chetuelilor a rămas un profit curat de 140 coroane, care sumă s'a adaus la fondul bibliotecii populare, a cărei înființare se proiectează. La concert au intrat următoarele suprasolviri: Dr. N. Olariu 8 cor. P. Manole 10 cor. L. Morariu 10 cor. B. Opra 3 cor. S. Gila 3 cor. A. Bologa 3 cor. O. Suciu 2 cor. N. Socol 1 cor. C. Covaciu 1 cor. T. Rădvald 4 cor. N. Todea 2 cor. I. Voinea 1 cor. A. Stîrb 20 fil. și I. Andreiu 20 fil.

Bilete au rascumpărat: N. Zugrav 3 cor. G. Perian 6 cor. V. Vasiu 2 cor. G. Kozák 2 cor. P. Todea 2 cor. S. Gal 2 cor. I. Bora 3 cor.

Primeasca cu toții mulțămitele comitetului aranjator. **Correspondent.**

O regină modestă. În timpul din urmă, un ziar local din San-Sebastiano a deschis o colecție pentru colectarea unei sume de bani, cu care voia să ridice reginei Maria Cristierna în fața splendidului castel regese din San-Sebastiano o statuie de marmură. În câteva zile s'a și adunat spre scopul acesta o sumă considerabilă când deodată redacția ziarului colecțant, a primit o epistolă dela Regină, în care aceasta interzice San-Sebastianilor ridicarea statuei proiectate sub cuvânt, că dânsa n'are până acum nici un merit deosebit, pentru care ar merita statuie, iar să i se ridice statuie, numai din simplul motiv că e regină, pentru dânsa ar fi prea înjositor. Declară mai departe, că mai bucuros își vinde favoritul castel din San-Sebastiano, decât să vadă în fața lui statuia sa proprie... În epistola Sa apoi face propunerea ca banii colectați pentru statuie să-i dăruiească pentru ridicarea unui azil pentru copii orfani din San-Sebastiano și promite că în cazul acesta și Cassa regală va contribui cu o sumă considerabilă. Locuitorii orașului San-Sebastiano au primit cu bucurie hotărârea iubitei lor Regine, și în scurt timp s'a adunat întreaga sumă trebuincioasă pentru ridicarea asilului. Iată ce știe să facă o regină modestă pentru poporul său. --- E.

Regimente de rezerviști. Se știe acum două luni, că ministerul de război va concentra mai mulți rezerviști, din cari va compune regimente deosebite. Știrea a fost mai târziu desmințită. Acum însă, se vede, că totuși se vor înființa acele regimente, căci iată ce se anunță din Dobrițin: Mai multe mii de rezerviști aparținători cercului Dobrițin au primit zilele acestea invitații de concentrare pe zilele de 7 și 13 August. Scopul ministerului de război este ca din acești rezerviști să formeze un regiment deosebit și să probeze ce poate presta acest regiment de rezerviști în timp de război. Regimentul acesta va fi recrutat din rezerviști aparținători cercului Dobrițin și Oradea-mare. O parte a regimentului va fi atașată la trupele ce vor participa la manevrele dela Seghedin. Esercițiile acestui regiment de probă vor fi urmările de comandantul suprem al honvezimei și de trimiși ai ministerului de război.

Teatru magic în Arad. Un teatru magic va debuta la noi, în teatrul de vară, Sâmbătă și Duminecă în 3 și 4 August n. sub conducerea măiestrilor vrăjitori Louis Larly și Chevallier S. Kassai, a căror dibăcie neîntrecută a fost admirată în lumea întreagă. Marii meșteri ne vrăjesc înaintea ochilor lumea miraculoasă a basmelor și a visurilor. Prin producțiile lor minunate uimesc și farmecă pe privitori. Despre prestațiunile lor, cari stau fără păreche pe întreg continentul, scriu articole elogioase cele mai de seamă ziare din capitală și din provincie. Larly și-a însușit neîntrecută știință secretă dela Kosniczky, vrăjitorul de curte al țarului ruse și și-a îndeplinit-o în „Berliner Akademie für magische Kunst”. Kassay a făcut școala la celebrul Ernest Basch, apoi a fost asistentul prim al lui Carl Willman, mai târziu a făcut singur o serie de călătorii în străinătate. Unirea acestor două tabere deosebite, cari și în parte ne dau lucruri unice în felul lor, ne oferă garanță îndestulătoare că vor produce lucruri

fără păreche până acum. Reinviază înaintea noastră figurile minunate din povești. Iau trup real lucruri de necrezut. Vom vedea pe Ali Hodi, fahirul indian culcat pe vârfurile a trei sabii, pe Florie de Magnette dama magnetică hipnotizată, Fantomo ridicându-se în văzduh și pierind fără urmă dinaintea ochilor noștri. O femeie străpunsă de 15 sabii și o lance. Va trece pe dinaintea noastră Cin Mafu, o mare serbare de vară din China și o mulțime de alte atracții de primul rang, asemenea cărora încă n'am avut ocaziunea să vedem. În trecerea lor prin Ungaria, măiestrii ating numai câteva orașe și apoi pleacă la București, capitala României unde au primit invitație specială, apoi trecând prin orașele mai mari ale României, vor trece în Rusia unde vor întreprinde un turneu mai lung. Din Rusia trec în Azia mică, de aici apoi se imbarcă pentru America, punând pretutindenea în uimire pe privitori. Cu un cuvânt, numai lucruri bune și frumoase putem spune de producția din 3 și 4 August. Programul cuprinde astfel de atracții alese, cari chiar și pe scenele mari ale capitalelor apusesene trec drept evenimente rare. Priveliștea e impozantă și strălucită, producția e bogată în umor și aleasă. Bilete pentru producțiile se pot procura la librăria Juhász és társa. Inceputul producțiunii e la orele 8 și jum. Duminecă după amiază la ora 3 va fi o producție pentru tinerime cu preturi scăzute.

x Tenis-rachete, Slarenger veritabil și alte fabricații brevetate minge pentru tenis, fotbaluri și alte articole pentru sport, cele mai elegante ridicule pentru dame și geamantane pentru călătorie, parfumerii și articole de toaletă, cel mai mare asortiment și mai ieftin se pot procura dela prăvălia lui Hegedüs Gyula, Arad, bulev. Andrássy nr. 51.

x Adolf Nadler, fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. str. Prater 2. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu pret redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite cerut celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

CRONICA SOCIALA

Invitare.

Despărțământul Sătmar-Ugocia al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” își ține adunarea generală anuală în școala gr. catolică română din comuna Ardușat (Erdőszáda) la 11 August 1912, orele 11 din zi. La această adunare comitetul despărțământului invită cu drag toată suflarea românească. Pentru comitet: George Șuta presedinte și Dr. Vasile Lucașiu secretar.

Tot cu aceasta ocaziune senatul bisericii gr. cat. și poporul român din Ardușat serbează sfințirea școalei gr. cat. române, iar inteligența și tinerimea din comitatele Sătmar-Ugocia aranjiază în favorul acestei școale confesionale o petrecere de vară la care deasemenea sunt invitați toți Românii de bine.

În fruntea comitetului aranjator se află dñii Dionisiu Bran ca presedinte, George Achim și Dr. Teofil Dragoș ca v.-presedinti, George Bașca casar și Nicolae Tîrea controlor.

Programul serbărilor:

1. Liturghie divină la orele 9 dimineața.
 2. Sfințirea școalei gr. cat. române.
 3. Ședința festivă a despărțământului „Asociațiunii”.
- La orele 2 d. a. va avea loc prânzul comun (banchet).
Dansul se începe la orele 8 seara.
Prețul unui tacâm pentru banchet este 4 coroane.
Biletul de intrare la petrecerea de vară costă 2 cor. de persoană.
Suprasolvirile se evitează în jurnale.
Onorații oaspeți, cari doresc a participa la

aceste serbări sunt rugați a se anunța la d. proptop Dionisiu Bran Ardușat (Erdőszáda.)

Sosirea trenurilor.

De către Carăi-Gilvacia Sătmar la 9 oare 31 minute dimineata.

De către Carăi-Gilvacia Sătmar la 7 oare 36 minute seara.

De către Șomcuta-mare la 2 oare 08 minute d. m.

De către Șomcuta-mare la 4 oare dimineata.

Astra la Teaca.

Despărțământul Teaca al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” își va ține adunarea cerenală în Teaca la 4 August a. e. la 4 ore p. m. cu următoarea ordine de zi: Deschiderea adunării. Raportul secretarului. Raportul casierului. Exmiterea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor și pentru înscrierea de membri noi. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală. Închiderea adunării. La această adunare invităm pe toți membri și prietătorii culturii românești. Teaca, la 23 Iulie 1912. Pentru comitet: *Dr. Eugen Bran*, directorul despărțământului.

Petrecere în Voila.

Tinerimea română din Voila invită la producția teatrală împreună cu Joe, ce se va aranja Duminică în 4 August st. n. e. în sala ospătării G. Vasu (G. Bresann) din Voila. Venitul este destinat în favorul unei scene teatrale. Programul: *Thewrek-Bornemisa*: Intâia scrisoare de dragoste, monolog comic, predat de d-șoara Mărioara Șerban. A. Vlaicu: În vis, comedie într-un act. A. P. Băntiș: Achim Filărul, monolog comic, predat de dl Nicolae Opris.

Cronica feminină

Ce să cetească fetițele noastre?

Este lucru cunoscut, că poporul nostru abia acum rășbește mai cu putere să și taie drum mai larg pe toate terenurile; că acest popor abia scăpat de suferințele grele cu care a avut de luptat zeii d. ani, acum când cu toată puterea trupească și sufletească munceste să ajungă pe acel nivel de cultură, unde după vrednicia lui i se cuvine să stea. Acum vede, acum vedem cu toții cât de puțin avem, și câte ne lipsește!

Ori în care parte ne întoarcem privirea vedem lipsă și neajunsuri, și pas de pas ne împiedecăm de cuvântul „mai”, acel „mai” care e tovarăș cu săracia și dușmanul fetei omeneste.

Și când constatăm neajunsurile neamului nostru, cu durere trebuie să constatăm, ca mai totdeauna, aceea ce ne lipsește mai tare, de ce am avea mai mare lipsă una, dintre cele mai arzătoare trebuințe ale neamului nostru, e și o bibliotecă pentru tinerimea noastră.

Cărțile românești potrivite pentru fetițele noastre sunt puține de tot, așa că partea cea mai mare a tinerimii noastre ori e cetește ce apucă și ce avem, ori e trebuit să recurgă la limbile străine. Nici una nici alta nu e în favorul neamului nostru.

O bibliotecă bună, bine întocmită și bine aleasă ar fi o mare binefacere pentru tinerimea noastră, și cine ar avea curajul să întreprindă întemeierea unei biblioteci exclusiv pentru tinerimea noastră, acela ar umplea un gol adânc șiptit în literatura noastră, și ar aduce un folos nespus de mare neamului românesc. Toate începuturile sunt grele, deoarece mai totdeauna însufletirea vine dela cei cari n-au mijloace, iar cei ce au mijloace aceia nu se prea însuflețesc ușor. — (Onoare excepțiilor N. A.)

Toate meaurile doritoare de înaintare pe terenul cultural, toate cari știu aprecia adevărata cultură, toate se îngrijesc de aceea, ce să cetească tinerimea lor. Numai noi Români lăsăm copilașii noștri în voia lor, să cetească ce le pică în mână și ce le vine în gând. Ei sunt lăsați să cetească fără nici un control, și fără a fi educați și orientați, că ce lectură li se cuvine, și care se potrivește cu priceperea lor și cu facultățile lor sufletești.

O fetiță din familie destul de bună cetia într-o zi un roman voluminos care consta din vreo 22 fascicule, pe cari le vând anumiți agenți.

Am frunzărit puțin prin acea carte și am rămas, pot zice, deprimată. Cum? adică acolo am ajuns? Fetițele noastre cu pretineă bună educație de aceste cetește? — Și nu m'am putut răbda să nu desaproab astfel de proceduri neiertate. Și ce să vezi?

Mama domnișoarei în formă de seuză spunea că așa e fetița ei, arată mare interes și diligență la cetit. Ar ceti toată ziua, ba și noaptea. Numai după orele două se culcă, într-o dată o leagă interesul pentru cetit. Mai spunea și aceea, că o lăsa să cetească deoarece medicul i a spus, că are lipsă de odihnă, fiind ea nervoasă și anemică.

Mă gândeam eu durere la sarmăna copilă. O, da, se vede pe fața ei stravezie, pe ochii ei obosiți și pe toată înfățișarea ei moale și fără viață, că romanele, lectura limbii străine, lectura cu detectivi și atâtea scene de iubire, nepermise pentru ochii și urechile unei ființe tinere, da, lectura infectă i-a inveninat deja trupul și sufletul.

Mamele în iubirea lor nemărginită prea multă trec cu vederea și prea puțină atențiune dan focului care așa ușor aprinde și nimicește sufletul fraged al ființelor neexpte.

De aceea, cu deosebire în ferii și când tinerimea n'are ocupațiune, ochii mamei, ea prima lor al educațiunii, să vegheze și să controleze lectura ființelor tinere pe cari i le-a dat Dumnezeu, și să oprească strict copilașii dela cărțile nepotrivite, — ba chiar și dela foliole de zi, care zilnic aduc știri de divorțuri, aventuri, crime și alte multe lucruri nepermise și nefolositoare copiilor.

Iar cei pe cari i-a dăruit Dumnezeu cu posibilitatea materială să vină în ajutor neamului, să vedem în curând întemeiată „Biblioteca pentru tinerimea noastră”.

Ornela.

PAGINI RASLEȚE.

Visurile opiului.

Thomas de Quincey.

Trad. din original de M. B.

Luni de zile, în fiecare noapte, purtat am fost în priveliști Asiatică. Nu știu dacă alții împărtășese simțirile mele în acest punct; dar mă gândii adesea, că de-aș fi silit a pleca din Anglia, și a trăi în China, și printre moravuri și feluri de viață și decoruri chinezești, aș înnebuni. Pricinile groazei mele sunt adânci, și câteva trebuie să le aibă și alții. În deobște, Asia meridională e sălașul imaginilor și împrejurărilor de gânduri fioroase. Numai ca leagăn al rasei umane, și și-ar însufla un sentiment întunecos de venerație; însă mai sunt și alte pricinii. Nici unul nu poate pretinde, că superstițiile aspre, barbare și caprițioase ale Africii îl impresionează în aceeași măsură ca străvechile, monumentalele, crudele și nuncitiile religii din Indistan. Doar simpla vechime a lucrurilor Asiatică, ale instituțiilor, analelor, credințelor, e așa de izbitoare, că pentru mine această bătrînetă a rasei și numelui covârșește simțul tineretii la indivizi. Un tînăr chinez îmi pare un om antidiluvian înouit. Chiar Englezii, deși nu creștunți în cunoașterea unor asemenea instituții, rămân cutremurați de sublimul mistic al castelor ce înfloriseră a parte, neamestecându-se, din vremuri imemorabile; și nici eă poate cineva să nu fie cuprins de respectul numelor de Gange, sau Euftrat. Intră deajuns în aceste sentimente și faptul că Asia meridională este, și a fost de mii de ani, partea pământului mișunând mai mult de viață umană — marea *officina gentium*. Omul e o biruană în acele regiuni. Apoi vastele împărății, în care s'au revărsat noroadele fără număr ale Asiei, dau încă mareție sentimentelor împreunate cu numele și închipuirile orientului. În China, peste ceea ce are comun cu restul Asiei, mă îngrozește felul de viață, moravurile, și stăvilărul acela de nesimptatic și deplină oroare ce-l întrepun sentimente mai adânci pentru a fi lămurite. Aș trăi mai degrabă cu zănaticii sau cu dobitoace. Toate aste — și altele mai multe decât pot spune ori am vreme a spune, cetitorul trebuie să le cunoască, de vrea să priceapă și groaza neînchipuită de care mă umpleau aceste visuri de nălțiri orientale și torturi mitologice. În legătură cu simțământul căldurii tropicale și razelor nepiezișe, adunam la un loc

toate vietățile — păsări, bestii, reptile, toate plantele și arborii toți, obiceiuri și arătări, câte se află în cuprinsul tropicelor, și le grămădeam laolaltă în China și Indistan. Prin simțiri înrudite, curînd aduceam și Egiptul, cu toți zeii lui, sub aceeași ordine. Maimute, papagali mă ținteau din ochi, rînjeau, se strîmbau la mine. Alergam în pagode, și neclintit stam, veacuri întregi, pe coperiș ori în chiliile tănuite: eram idolul; eram preotul; eram adorat; eram jertfit. Fugeam de mânia lui Brama prin toate pădurile Asiei: Vișnu mă ura; Siwa mă pîndea. Pe neașteptate dam peste Osiris și Isis; săvârșisem o faptă — ziceau ei, care făcea pe ibis și crocodilul să se cutremure. Îngropat eram pe mii de ani, în coșciug de piatră, cu mumi și sfînxii împreună, în strîmte încăperi la căldura veșnicilor piramide. Sărutat eram, cu sărutări vâscoase de crocodili; și aruncat deavalmă cu negrăite lucruri soioase, printre trestii și mălul Nilului.

Dau astfel cetitorului o idee ușoară de visurile mele orientale, cari îmi aduceau atîta uimire față de monstruoasele scene, încât groaza părea că dispărea un răstîmp. Curînd ori mai tîrziu însă, venea un reflux de simțire ce copleșea uimirea, și mă lăsa — nu atît în spaimă, cât în ură și scîrbă de tot ce vedeam. Peste orice forma, și amenințare, și pedeapsă, și întineric, și strîmtoare plutea o senzație de veșnicie și nesfîrșit, care mă apăsa ca nebunia. În aceste visuri numai — cu una sau două mici excepții, intrau și împrejurări de groază fizică. Toate mai înainte erau temeri morale și spirituale. Aci însă agenții de seamă erau pasări urite sau șerpi sau crocodili — mai ales cei din urmă. Blestematul crocodil ajunsese mai îngrozitor ca toate. Constrîns eram a vietui cu el; și — precum mi se întâmpla mai totdeauna în visuri — timp de veacuri. Scăpam uneori, și mă găseau în case chinezești cu mese de trestii. Picioarele meselor, sofalele, toate se însufleteau încurînd: uriciosul cap al crocodilului, și ochii săi pieziși, se uitau la mine, prefăcuți în mii și mii; și stam eu scîrbîț și fascinat. Și așa des îmi calca visurile această hidoasă reptilă, că de multeori același vis se fărima în același chip: auzeam glasuri moi vorbindu-mi, — aud orice când dorm — și odată mă trezeam: era nămieza-mare, și copiii mei stau, mîna în mîna, lângă patu-mi; veneau să-mi arate ghetele colorate, sau rochițele lor noi, sau ca să-i văd cum sunt gata îmbrăcați de ieșire. Mărturisesc, că așa de grozavă era trecerea dela crocodilul afurisit și ceilalți monștri și stîrpi-turi ale visurilor, la vederea nevinovatei fapturi omeneste și a copilăriei, că, în puternica și neașteptata sguduire a minții, plîngeam, și eu îmi puteam ține plînsul, când le sărutam obraji.

Bibliografie

N. Novicow. *Emanciparea femeii*. Tradus și autorizația autorului de Bogdan I. Coilov, a Ca. 2 + 20 fil. porto.

Redactor responsabil: **Constantin Savu**.

Mulțămită publică.

On. domni **Frații Burza**

Arad.

Vă mulțămese foarte mult pentru faptul că garnitura de îmblătit, mobilă, de 8 cai putere, mi-a căștigat cea mai deplină satisfacțiune, atît puterea mare și neexcepționabilă de muzică, — zilnic am îmblătit 200—220 m. m. bucate, — eă și locomobilul are mecanism bun și solid și putere mare.

Fără a vă măguli declar, că dintre mașinile eate am avut până acuma, mașina expedită de d-voastră s'a dovedit de cea mai bună așa eă dintre cele 18—20 mașini de îmblătit din comuna noastră în privința muncii, a mea a căștigat deplina mulțămire, așa, eă eu coștiința liniștită pot recomanda on. mei colegi proprietari firma d-voastră, unde vor fi serviți și prompt!

Cu deosebită stimă

Andrei Keller.

„DRĂGANUL” institut de credit și economii societate pe acții în Belus.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Drăganul” societate pe acții din Belus publică concurs pentru ocuparea postului de *practicant* cu termenul de 15 August st. n. 1912.

Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească, că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate.

Salar anual 840 cor.

Ofertele sunt a se înainta la adresa direcțiunei.

Postul este a se ocupa imediat după alegere.

Direcțiunea.

Se află de vânzare o garnitură de mașină cu aburi pt. imblătit sistem „Garet” de 8 cai putere și un aranjament pentru moară cu 6 pietri, sortător de făină și cu sul, — pe lângă condițiuni favorabile de plătire.

Informații da Braun Micșa, prăvălie de saci în Arad.

Caut un candidat de avocat cu praxă
Dr. Nicolae Mănoiu
advocat, Brașov.

Se caută un candidat de avocat și un scriitor pentru cancelarie advocațională. Cei cu ceva praxă sunt preferiți. A se adresa la adm. ziarului „Românul”.

Tânăr român,
absolvent de gimnaziu, află aplicare ca practicant pe lângă condițiuni favorabile în farmacia din Ujpecs.
Reflecții să se adreseze la
Alexandru Muntean, farmacist
Ujpecs (Cet. Torontál.)

„ORIENTUL” institut de credit și economii societate pe acții în Dobra.

CONCURS.

Pentru acuparea unui post de funcționar la institutul nostru se publică concurs cu termen până la 15 August st. n. a. e.

Reflecțiilor li să oferă salar anual începător de K. 1000 tantiemă statutară, eventual și cortel în localul institutului.

Se recere dela dănsii, să dovedească, că au absolvat școala comercială și că au avut purtare morală, bună. Cei cu praxă și cu cunoștințe de limbi sunt preferiți.
Hunyad-Dobra, 25 Iulie 1912.

Direcțiunea.

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru.”

CZIGLER ȘI MOLNÁR
PICTORI DE GDĂI ȘI VĂPSITORI.

ARAD, strada Kossuth u-rul 38.
Telefon 844.

Preluăm în loc și în provincie tot felul de lucrări în stil românesc, dela executările cele mai simple până la cele mai împodobite.

In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștințez pe on. public, că în bransa arhitectonică execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor.
Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primesc atât în loc, cât și în provincie. Rugând sprijinul on. public român semnez

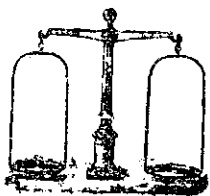
Cu stimă
Teodor Cioban.

GHEORGHE SZÖCS
:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

BRAȘOV,
Strada Mihael Weiss nr. 10.
[Casa proprie].

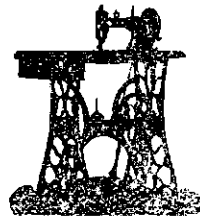
Depositor de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate —
Serviciu prompt!
Prețuri solide!

În lucrătoria electrotehnica și mecanică și institutul concesionat de autorități de instalații electrice.

ALFRED POLATSCHIK
Budapest V. str. Nagymező utca 64.

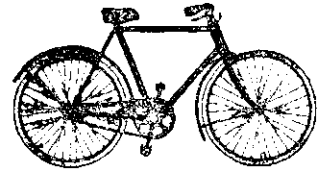
Se lucră: tot felul de instrumente chimice-fizice, monometre și executarea brevetelor. Cântare de precizie pentru formațiuni, droguri și aurari. Instalări de luminație și soner (clopoșele) electrice, telefon de casă pe lângă prețurile cele mai ieftine.

CUCHT HUGO
mechanic
BISERICA-ALBĂ str. Bechar 6.

DEPOZIT de renumite mașini PFAFF pentru cusut, de cârpit eiorapi și brodat. MAȘINI de cusut PHÖNIX și NANMANN, biciclete STYRIA și WAFFENRAD toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine. ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric.

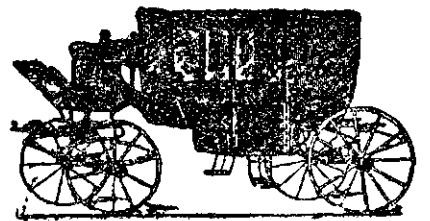
PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu țin agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o legătură.

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),
fabricant de trăsuri și autocaroserie
: furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz- :
melor militare.

Mare deposit permanent de tot felul de trăsuri și calese noi și folosite. Atelier de reparatură. Ateliere de făurire, rotarie și de lustruit.

Salon de haine bărbătești
J. Schneider, Sibiu
Hermannsplatz 8, etajul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Numărul telefonului 23.

Ujj Janos,

stabiliment industrial de ciment,
in Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
(Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj,
plăci de marmură artificială, terrazzo și
mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi,
țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub
sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și prole-
de cheltuieli și planuri pentru pod
de beton cu construcție de fer și p
tru betonizarea trotoarelor.

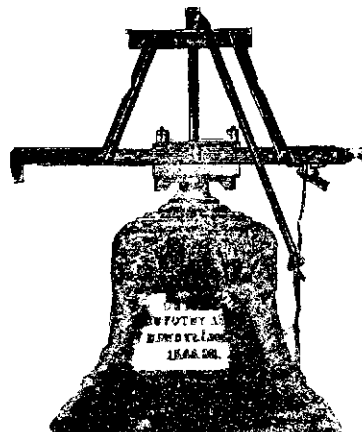

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

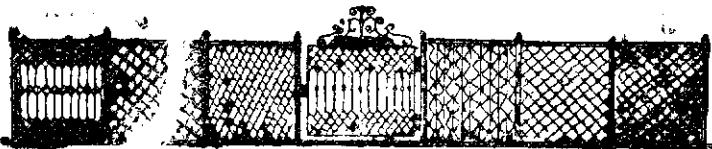
Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

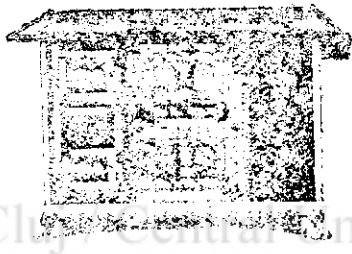
Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum și la turnarea de nou
a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe ga-
ranție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite
spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt
bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu
deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dănsul inven-
tate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea su-
perioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv,
mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
cele de sistem vechi, astfel, că un clopot patentat de 327 klg. este egal
în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechi. —
Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare,
— spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și
spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

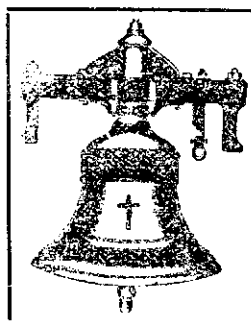
pentru țesutul și împletirea sirmei (drot), îngrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de
lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptorase în **UNGARIA**. Fabrică totfelul de garduri
din sirmă (drot), din aramă galbină, din fier lucrat cu caștoriu sau argint viu, țes-
ături de rabbit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trăsție împletită pentru pla-
fond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea
lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, cori-
doare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier
scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ
din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (spar-
herturi) dela esecutarea cea mai simplă până la cea mai pom-
poasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colori
sau alți c. Prospect trimis gratis. Vizătorilor procante corăspunzătoare.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

•• Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ••

turnătorie, fabrică de clo-
pote și metal, aranjată
: pe motor de vapor :
Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile
condiții de plătare — recomandă clopotele sale cu patentă ces.
și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte
clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se
face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Reco-
mandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer,
priu a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și
cele mai mari clopote se pot trage fără să se elatine turnul. Reco-
mandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se
pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schim-
barea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimis gratis.

Magazin de trusouri pentru mirese.

Albituri

pentru fete și băieți în
seminarii

conform regulamentului, execuție
plăcută, cu prețurile cele mai
ieftine.

Cu prospecte servesc cu plăcere.

Rosenblüh H. és Társsa

magazin de modă Arad

Mare magazin de resturi de pânză
moale pentru cămeși 1 m. 60—64 fil.
Pânză de ață groasă cor. . . 1.40
" " " subțire " . . . 1.50
Lepedee durabile, fără cusătură, ca-
litate bună 1 bucată coroane . 2.80

Joupon de mătase tafit

changaa acum . . . cor. 9—
calitate mai grea . . . 11.—
moire în orice culoare . . . 8.—

Stoor de dantele aplic. 1 b. 6.20

Perdele grele, mare magazin de
lepedee.

Corsete „Herveth“, calitate ex-
celentă, 1 bucată . . cor. 7.—

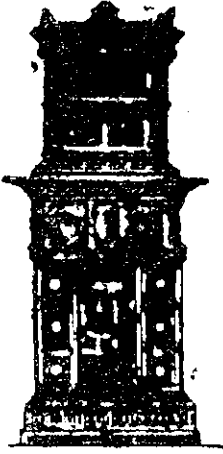
Resturi de broderii elvețiene.

Ciorapi împlețiți în închisare.

Resturi de covorașe.

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că pri-
mește pregătirea a ori-ce fel de**cuptoare**descărcare și zidirea vetrelor de fert cu
prețuri convenabile și pe lângă servi-
ciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

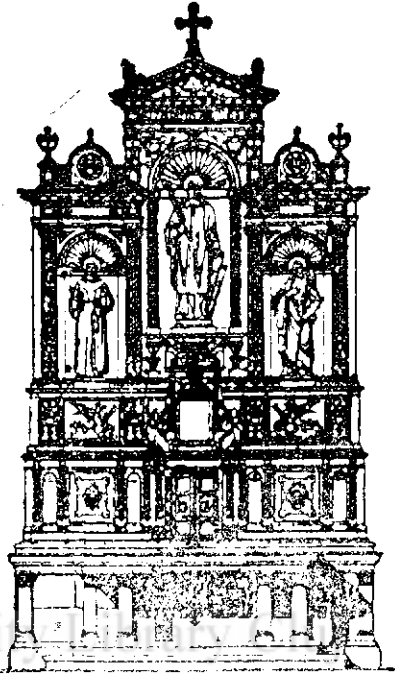
fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la
mărime naturală. **Picturi renumite în
oleu** în toată mărimea, după orice fotografie mică.
Fotografierea, copiilor executată
modern, fotografiere în grup și familie, se știe că ateli-
erul acesta în privința mărimii este primul
Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate foto-
grafia chiar și pe timp ploios.

Cu deslușiri servese.

Bittenbinder József

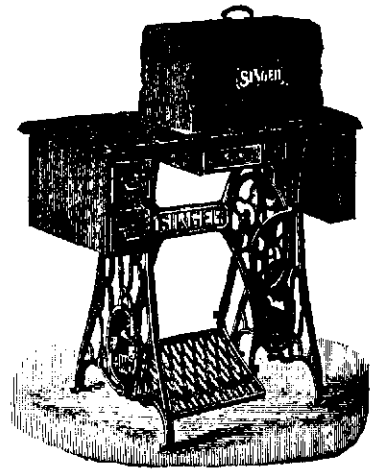
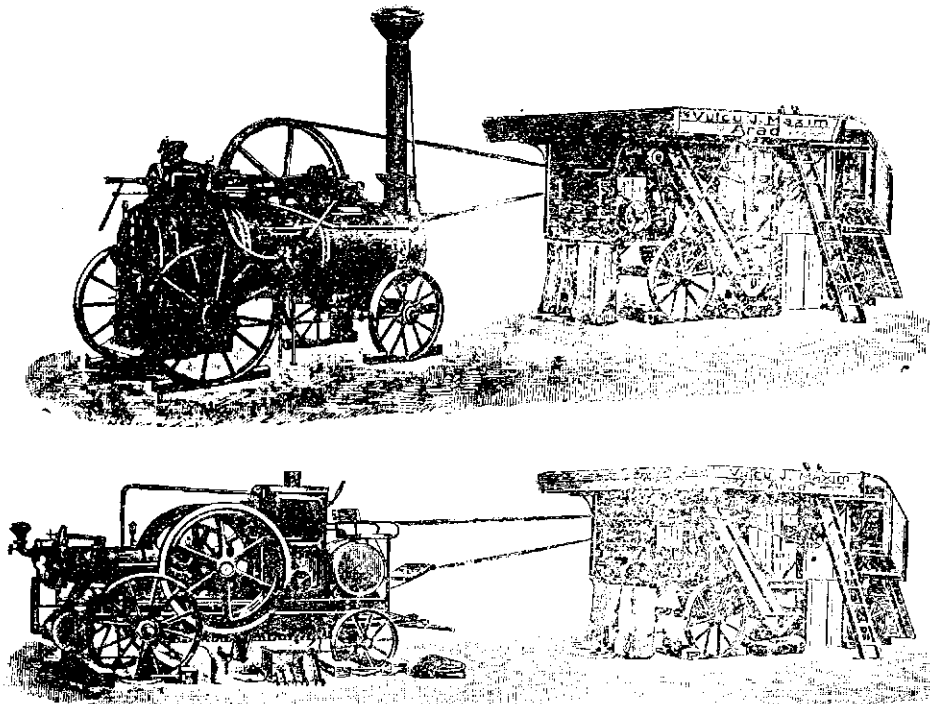
sculptor și arhitect de altare

Temesvár-Erzsébetváros
Hatyu utezu 61 szám (casa proprie)Face toffelul de mobilier de biserică,
așa ca: Iconostase și altare, statui de
l piatră șlemn, amvoane și se ne la
spovedanie, Siciul Domnului, Orta
Mariel de Lourd, cristelnițe, icoane de
stațiune, sculptură în relief sau pictură
străni, pictură de biserică și altare.Renovează în stil altare vechi, amvoane
și statui, aurește și marmorează. Pre-
curent, preliminar de spese și planul
gratuit. — Dacă sunt chemat pentru
examinarea lucrului, mă duc oriunde
pe cheltuiala mea proprie.**MAXIM I. VULCU**

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea
Onor. public asupra
marelui meu maga-
zin de mașini și fa-
bricate americane,
ca cele mai bune și
renumite mașini de
săcerat și legat snopi
Plano, fabricatul cel
mai bun al lui Corral
din America, mașini
de cosit nutreț și,
Garnituri compl. de
treerat cu aburi sau
motor. Uleiuri de
mașină și motoară,

ceurele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și
pluguri, grape americane, mașini de sămanat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Câtiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez.

Institut de asigurare ardolean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recelte, mărfuri, mașini, mobilă, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele profesionale cu avantajii deosebite). pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensii și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finele anului 1912.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	”	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	{ foc	119,830.992.—
	{ viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	”	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în achiziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„RADIÁL”

societate pe acții pentru construirea de mori. (Malomépítészeti részv.-társaság.)

Adresa telegrafică: Radiale Budapest. Budapest, VI., Szabolcs-utca 6. SZ. Telefon: 125—23.

Pe baza celor mai bune recomandări dela morile ungurești austriace și streine, precum și în baza multelor referențe

Recomandăm:

Sitele-Radial, model 1911,

cari se află de potrivite la

ori-ce măcinat și acoardă multe avantaje

prin faptul că se poate regula după plac, pentru diferite trebuințe. — Catalog și deslușiri gratuit.

Expediție repede!

Mașini, piese pentru mașini, garnituri complete pentru mori și hambare, mașini pentru curățirea acestora, mașini de transport precum și garnituri de transmisie a energiei.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fleri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fl.

In căsătorie

caut o fată inteligentă, bine crescută, poate fi și fără zestre, afară de limba română să poasă cel puțin încă una străină din patrie. Eu de 2 ani am o prăvălie de modă pentru domni și dame cu un capital propriu de cor. 40.000 și sunt în vârstă de 30 de ani.

Reflectantele să se adreseze direct mie. La caz scrisorile se înapoiază sub cea mai mare discreție. *Sima Micșa* comerciant, Titel.

Carti postale ilustrate

frumoase, cu flori și altele se vind 100 bucăți cu 3.20 coroane franco. Cer sprijinul librarilor și negustorilor români. *Constantin Petruțiu* pictor amator, Soborșin.

Agronom

cu calificare superioară, necăsătorit, se caută pentru administrarea unei moșii de întindere mai mare. Ofertele să se adreseze:

„Biroul agricol”, Szászsebes.

CREMĂ PENTRU FAȚĂ

pudre, parfumuri, a. a. de Colonia, perii pentru dinți, păr și halne, pieptene, aco pentru păr etc., de calitate cea mai bună, — mare asortiment, — se pot căpa în drogheria

Török Andor és Társa
Arad, Andrassy-ter 20. Telefon 900

Econoamă

caută un învățător văduv dela saie. Preferite sunt ofertele dela soții de învățător, de notar sau de preot, văduve și fără copii. Adresa la administrația ziarului „Românul”

Caut o violină bună, întreagă. Oferte către Tiberiu Vuia, gimnazist Ága. (Temes megye.)

Învățacel

afllă aplicare în legătoria de cărți: Iustin Ardelean. Arad str. Weitzor nr. 13.

Mașinist

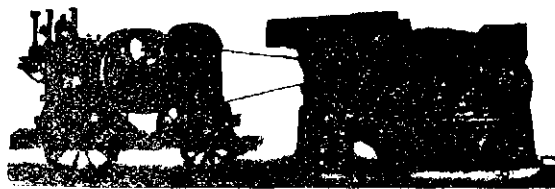
Caut post de mecanic la o moară cu aburi. Am cele mai bune atestate în această branșă și ca lăcătar de armatură și electricitate. Adresa: *Mihai Mihailov* în Révanyfalva (Tórontal m.)

Pentru orice solu de întreprindere

(comert, industrie, moșie) „Românul” recomandă o persoană pricepută, muncitoare, de absolută încredere. Vorbește româna, maghiara și germana, etatea 35 ani, 2 gimnaziale, 5 ani practică la bancă. Adr. la ziar sub „Corect”.

Elev farmacist

inteligent, harnic și cinstit găsește loc în condițiuni avantajoase la „Farmacia Romană”. *Constantin Dumitriu* în Roman (Moldova).

Putere dinamică
ieftină, foarte productivă pentru economie și industrie.

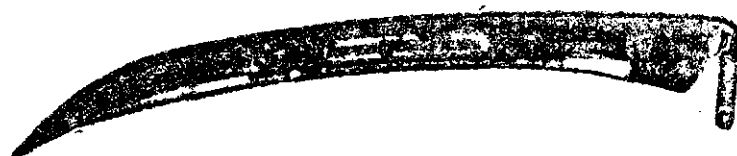
Cu locomobilele-Petrolin și motoarele lui Bernhardt

se lucrează pe jumătate mai ieftin decât cu mașinele cu aburi; nu recer mașinist, sunt libere de concesiune, absolut sigure, nu fac fum, nu produc funingine, nici miros.

Stabilimente de pompe de gaz dela 8—100 putere de cai. Actualmente cea mai ieftină putere dinamică. Cheltuelile de mână circa 0.8—2 fleri pe oră. Cereți prospecte dela fabrica de mașini și motoare, privilegiată, ces. reg.

G. BERNHARDTS Söhne, Wien XII, Schönbrunnerstrasse 173.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele. **Pentru trănicia fiecărei bucăți garantăm.**

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.-- 2.20 2.40 2.50 2.60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiteră banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coasa „Koronagyémánt”

Kaposvár, Fő-utca 22 T.

PAPP K.

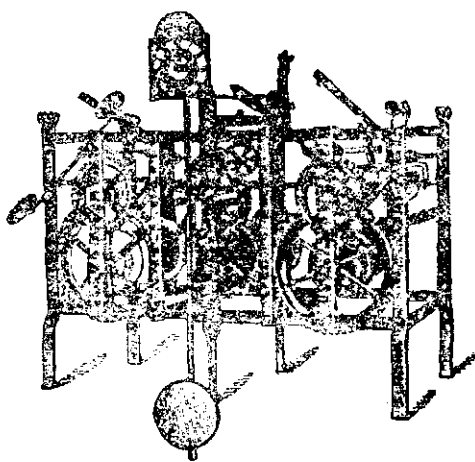
orologier de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri mașini și lucrări de aramă.

Temesvár-Gyárvaros,
Fő-utca 34.

OROLOGE de TURN

construcția cea mai nouă și solidă pentru biserici și școli, precum și reparaturile astfel de orologe să efectueze conștient și ieftin. Preliminare de spese gratuite.

Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachio și fabricarea berei, apeducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

Nou atelier pentru gravură de firme!

Fostul conducător al atelierului de gravură a lui CZEILER ISTVÁN Zöldy Gyula, și-a deschis în Arad, piața Szabadság nr. 22 (Palatul Teatrului) un atelier modern de gravură pentru firme. Aducând aceasta la cunoștința on. public, roagă binevoitorul sprijin:

Zöldy Gyula, pictor artistic, de firme și embleme.

TELEFON nr. 10.

TELEFON nr. 10.

INSTIINȚARE!

Aduc la cunoștința Onor. dame, că

Atelierul meu de croitorie modernă pt. dame

I-am mutat în

Józseffőherczeg-ut nr. 1, etajul I.

(Vis-à-vis de primărie.)

Execut cele mai elegante și moderne trusouri pentru mirese, cu prețurile cele mai convenabile, precum și lucrări engleze și franceze.

Rugând binevoitorul sprijin al on. dame sunt cu stîmă:

Ernstné Glück Hermina

Se primesc fete cu plată și învățăcele.

Doar n'ai mâncat ceapa ciorii?

să cumperi gramafon ori eufon în rate cu prețuri întregite, când cu dau gratis un eufon de concert fiecăruia care cumpără dela mine 15 plăci duble noi pentru 30 fl. Gramafon mare, pe lângă garanță 12 fl.

Mare asortiment de Pathefon și plăci.

Reich Aladár

mare magazin de instrumente muzicale

Budapesta, VIII., str. Népszínház nr. 27.

Cereți imediat catalog de prețuri.